

Zhodnocení možností rozvoje Místní akční skupiny Nízký Jeseník

Bc. Jana Slunská

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana SLUNSKÁ**
Osobní číslo: **M090127**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Zhodnocení možností rozvoje Místní akční skupiny
Nízký Jeseník**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Zpracujte teoretickou podstatu systému osídlení ve vztahu k problémům populačně malých obcí.
- Zhodnoťte nástroje řešení problémů malých obcí s důrazem na jejich spolupráci.

II. Praktická část

- Analyzujte problematiku místních akčních skupin v České republice.
- Charakterizujte vybrané atributy Místní akční skupiny Nízký Jeseník.
- Navrhněte možnosti rozvoje Místní akční skupiny Nízký Jeseník.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] PELCL, P. et al. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v ČR. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008. 63 s. ISBN 978-80-86902-74-6.
- [2] ŠINDLER, P. a kol. Regionální rozvoj a regionální politika. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 1998. 93 s. ISBN 978-80-7042-763-9.
- [3] WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj. 1. vyd. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [4] WOKOUN, R. a kol. Regionální rozvoj a jeho management v ČR. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 244 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **28. března 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2011**

Ve Zlíně dne 28. března 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
  - bez omezení;
  - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělěčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 2.5.2011

Šlehel

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou a možnostmi rozvoje malých venkovských obcí, konkrétně například území Místní akční skupiny Nízký Jeseník. Teoretická část vymezuje základní pojmy sídelní struktury, problémů malých obcí a nástroje jejich řešení. Praktická část charakterizuje území MAS Nízký Jeseník pomocí socioekonomické analýzy a vytváří ucelený pohled na region. Pomocí SWOT analýzy jsou charakterizovány silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby regionu. V závěrečné části jsou navrženy projekty, které by mohly přispět k rozvoji regionu.

Klíčová slova:

Rozvoj regionů, vyhledávání venkova, mezisektorová spolupráce, strategické rozvojové plány, SWOT analýza.

ABSTRACT

This Master thesis solves problems of small villages and facilities for development. The Master thesis has been divided into theoretical and practical part. Theoretical part defines basic information about settlement structure, problems of small villages and chances of cooperation. Analytical part describes socio-economic characteristics of area in Local action group Nízký Jeseník. There is a SWOT analyse, which describes strength, weaknesses, opportunities and threats in this region. Finally, there are suggested some projects for development of this region.

Keywords:

Regional development, depopulation in backwoods, public-private cooperation, strategic development programs, SWOT analysis.

Poděkování,motto

Děkuji vedoucímu práce panu Mgr. Jiřímu Novosákovi, Ph.D. za čas věnovaný konzultacím diplomové práci a cenné rady, kterými poskytl.

„Člověk není nic jiného než to, čím se uděluje.“

Jean-Paul Sartre

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 SYSTÉM OSÍDLENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	12
1.1 MĚSTSKÉ A VENKOVSKÉ OSÍDLENÍ	13
1.2 TYPOLOGIE VENKOVA.....	15
1.2.1 Suburbánní zóna.....	15
1.2.2 Venkov v tradičních zemědělských oblastech.....	17
1.2.3 Periferní venkovské osídlení.....	17
2 ROZVOJOVÉ PROBLÉMY A MOŽNOSTI ÚZEMÍ	18
2.1 PERIFERNÍ REGIONY	18
2.2 VENKOVSKÉ OSÍDLENÍ.....	20
2.2.1 Suburbánní zóna.....	21
2.2.2 Tradiční zemědělské venkovské oblasti.....	21
2.2.3 Periferní venkov.....	22
3 NÁSTROJE ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ MALÝCH OBCÍ A ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE	25
3.1 FORMY SPOLUPRÁCE OBCÍ	25
3.1.1 Meziobecní spolupráce na regionální úrovni.....	26
3.1.2 Spolupráce obcí se subjekty území.....	27
3.1.3 Národní struktura spolupráce obcí.....	28
3.1.4 Spolupráce s obcemi jiných států.....	28
II ANALYTICKÁ ČÁST	30
4 MÍSTNÍ AKČNÍ KUPINY V ČESKÉ REPUBLICE	31
4.1 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA	32
4.2 INICIATIVA LEADER.....	33
5 MÍSTNÍ AKČNÍ KUPINA NÍZKÝ JESENÍK	35
5.1 ÚZEMÍ MAS NÍZKÝ JESENÍK.....	36
5.2 OBYVATELSTVO.....	36
5.2.1 Věková a vzdělávací struktura.....	40
5.3 EKONOMICKÁ STRUKTURA A TRH PRÁCE	41
5.3.1 Zemědělství.....	42
5.3.2 Průmysl.....	43
5.3.3 Nezaměstnanost.....	44
5.4 OBČANSKÁ VYBAVENOST.....	46
5.4.1 Zdravotní a sociální péče.....	47
5.4.2 Kultura a sport.....	47
5.5 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	48
5.5.1 Železniční doprava.....	48
5.5.2 Silniční doprava.....	49

5.6	TECHNICKÁINFRASTRUKTURA	51
5.7	CESTOVNÍRUCH	5 2
5.7.1	Lokalizačníp ředpoklady.....	53
5.7.2	Realizačníp ředpoklady.....	55
5.8	FINANCOVÁNÍ.....	56
6	REALIZOVANÉPROJEKTYVMASNÍZKÝJESENÍK.....	58
7	SWOTANALÝZAÚZEMÍMASNÍZKÝJESENÍK.....	61
7.1	LIDSKÉZDROJEATRHPRÁCE	61
7.2	EKONOMIKAAPODNIKÁNÍ	62
7.3	DOPRAVNÍATECHNICKÁINFRASTRUKTURA	63
7.4	CESTOVNÍRUCH	6 4
8	MOŽNOSTIROZVOJEMASNÍZKÝJESENÍK.....	65
8.1	MODERNIZACEAVYTVO ŘENÍMAPTURISTICKÉINFRASTRUKTURYV ÚZEMÍ MAS NÍZKÝ JESENÍK.....	65
8.2	VÝSTAVBATURISTICKÉHOINFORMA ČNÍHOCENTRAUP ŘEHRADY SLEZSKÁ HARTA.....	67
8.3	DOPLŇKOVÉKURZYVZD ĚLÁVÁNÍPROOSOBYOHROŽENÉNATRHPRÁCE	69
	ZÁVĚR.....	72
	SEZNAMPOUŽITÉLITERATURY.....	73
	SEZNAMPOUŽITÝCHSYMBOL ŮAZKRATEK.....	80
	SEZNAMOBRAZK Ů.....	81
	SEZNAMTABULEK.....	82

ÚVOD

Diplomová práce se věnuje problematice rozvoje Místní akční skupiny Nízký Jeseník, jejíž území je charakteristické špatnými hospodářskými podmínkami vzhledem k ostatním regionům České republiky. Rozdíly mezi jednotlivými regiony se začaly projevovat po roce 1990, tedy napočítá transformace české ekonomiky na tržní podmínky. Změna preferencí v těžebním průmyslu rozdíly v některých regionech ještě více prohloubila. Iztoho důvodu se Česká republika stále více zaměřuje na zpracování strategických plánů rozvoje území, které jsou podporovány dotacemi z Evropské unie. Rozvoj je však nutné podporovat zejména na regionální úrovni, prostřednictvím obcí, podnikatelských subjektů i samotných občanů.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je zaměřena na rozšíření sídelní struktury České republiky a historicky vysoký počet malých obcí, na regionální disparity vzniklé přeměnou ekonomiky a současné problémy malých venkovských obcí. Ty se týkají především dlouhodobého trendu úbytku obyvatel, zejména mladých lidí a kvalifikované pracovní síly. Úbytkem obyvatel úzce souvisí i pokles občanské vybavenosti v jednotlivých obcích.

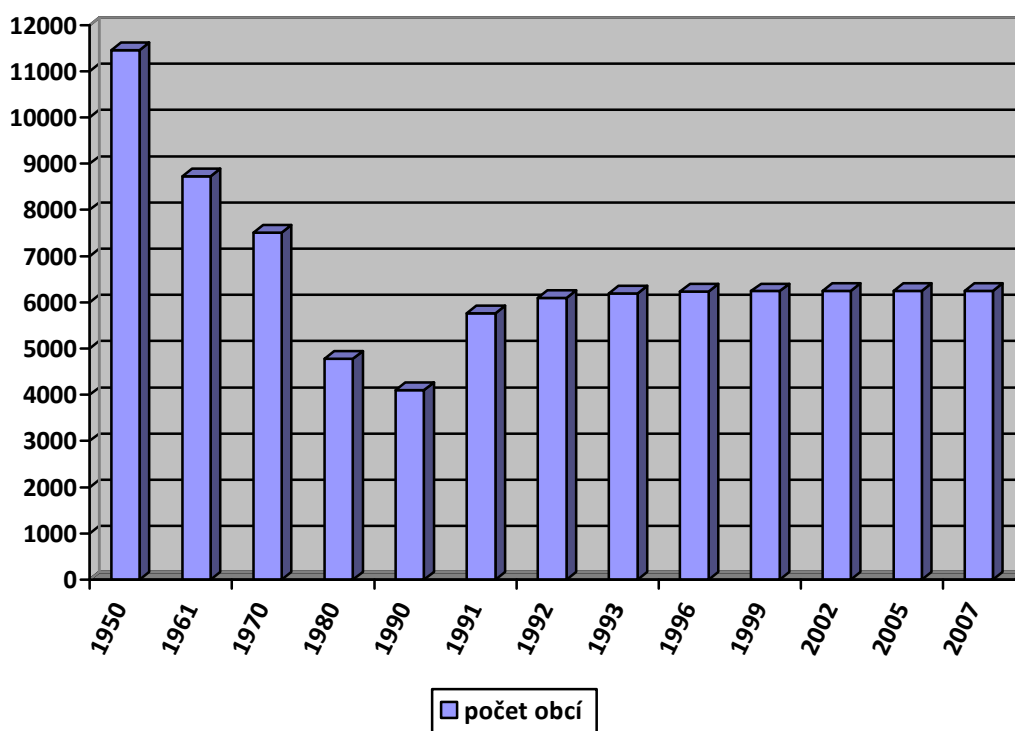
Cíl práce obsahuje praktická část, tedy analýzu současného stavu území Místní akční skupiny Nízký Jeseník, na jejímž základě jsou navrženy projekty poskytující možná řešení rozvoji území. Současný stav území je charakterizován zejména z hlediska socioekonomické struktury regionu, trhu práce, dopravní infrastruktury a cestovního ruchu. Právě atraktivita přírodního potenciálu regionu se jeví jako nejsilnější rozvojový faktor, na jehož základě je nutné vytvářet a podporovat regionální rozvojové strategie. Hlavní charakteristické rysy jsou zpracovány ve SWOT analýze, která shrnuje nejdůležitější kladné stránky regionu, jichž je nutné využít pro propagaci dalšího rozvoje, a také ohrožení, které je nutné minimalizovat. Zpracování těchto poznatků vedlo k vytvoření návrhů rozvojových projektů v území MASNízký Jeseník. Jelikož jsou investice do rozvoje regionu velmi finančně nákladné, je důležité podporovat vytváření dobrovolných svazků a spolupráci například ve veřejném i soukromém sektoru.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SYSTÉM OSÍDLENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Současný stav osídlení je výsledkem dlouhodobého vývoje území i obyvatel. Lidé se odjakživa shlukovali v úrodných oblastech, kde časem vzrůstal počet obyvatel, avšak zde velkým městem. Tento stav osídlení ještě více umocnily politické poměry a následný nástup urbanizace a vyhledávání venkova. V posledních letech se projevovaly tendence suburbanizace, tedy stěhování z velkých měst do jejich zázemí.

Česká republika je charakteristická rozdrobenou sídelní strukturou s historicky daným vysokým počtem malých obcí. Obrázek č. 1 znázorňuje dlouhodobý vývoj počtu obcí v České republice po 2. světové válce. Z obrázku je patrný nejvyšší počet obcí v roce 1950, kdy bylo na území České republiky celkem 11 459 obcí. V průběhu dalších let se jejich počet snižoval v důsledku integračních tendencí, a to až do období změn politického režimu na přelomu 80. a 90. let, kdy počet v něm území pozorovatelně zvyšování počtu obcí prostřednictvím jejich osamostatňování. Tento stav způsobuje řadu rozvojových problémů malých obcí, které jsou blíže popsány v dalších kapitolách.

Obr. č. 1: Vývoj počtu obcí v ČR v letech 1950–2007. [19]

1.1 Městské a venkovské osídlení

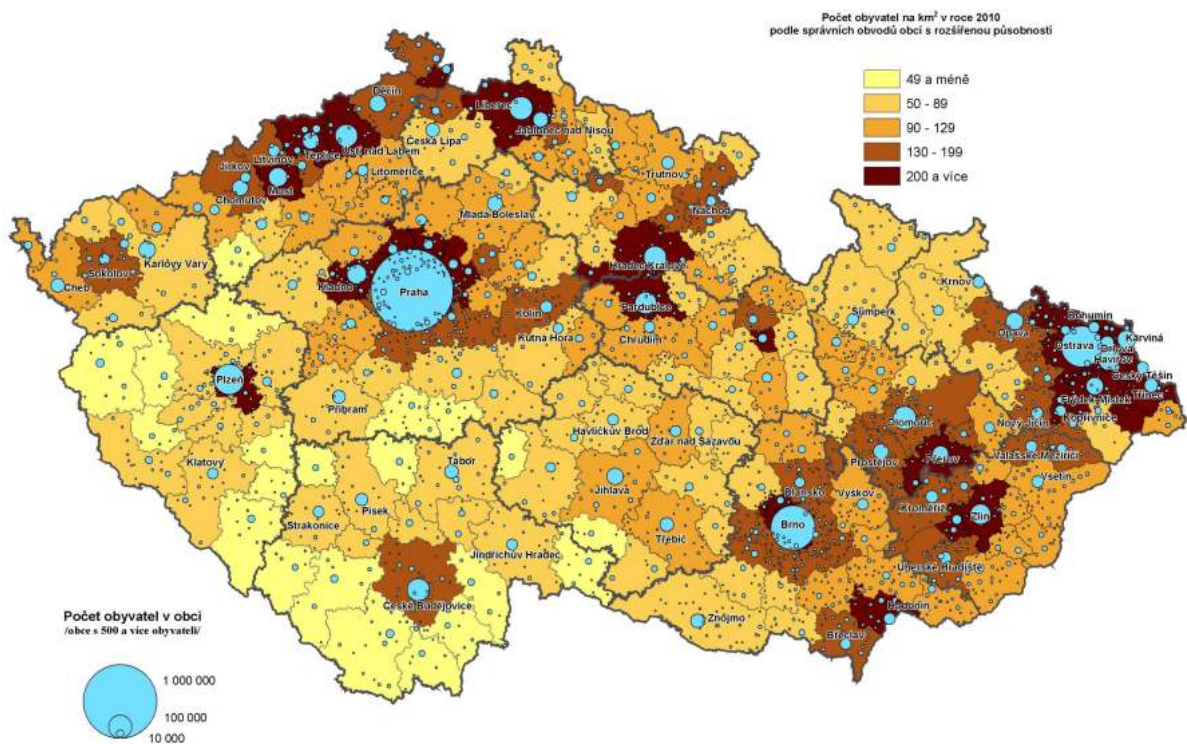
Jedním ze základních členění systému osídlení je rozlišení českého a venkovského osídlení. K vymezení obou pojmů existuje řada přístupů. Legislativně je v případě České republiky (zákon č. 128/2000 Sb., o obcích) městem obec, která má alespoň 3000 obyvatel, pokud tak návrh obce stanovil předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Předseda PS také může stanovit u obcí, které byly městem před 17. květnem 1954 a nedosahují stanoveného počtu obyvatel. [63]

Jiný přístup vymezuje město na základě funkční odlišnosti oproti venkovskému osídlení. Město se vyznačuje hustším osídlením oproti venkovu a také funkcemi, které poskytují svým obyvatelům. Tyto funkce už zemědělna:

- Městotvorné funkce, jejichž produkce je určena i pro vnější okolí (pro jiná města a oblasti) a pro své kvalitativní a kvantitativní parametry mají nadregionální význam. Tyto činnosti mají rozhodující vliv na vznik a rozvoj města.
- Městoobslužné funkce, které slouží především pro uspokojování potřeb obyvatel města (obchody, školství). Jejich rozvoj závisí na rozvoji městotvorných funkcí. [3]

S vyšší koncentrací obyvatel doměsto souvisí iná ustanovení mezilidmi či častější sociálněpatologické jevy. Nadruhou stranou je zderozmanitější vzdelávací struktura obyvatel.

V České republice je velkým počtem obcí, z nichž pouze malou část lze považovat za mezinárodních standardů za města. Pouze 5 měst početně svých obyvatel převyšuje hranici 100 000 obyvatel (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc). [8] V okolí těchto měst jsou současně možná sledovat nejvyšší hustota osídlení v České republice (viz obrázek č. 2).

Obr. č.2: Osídlení České republiky v r.2010.[18]

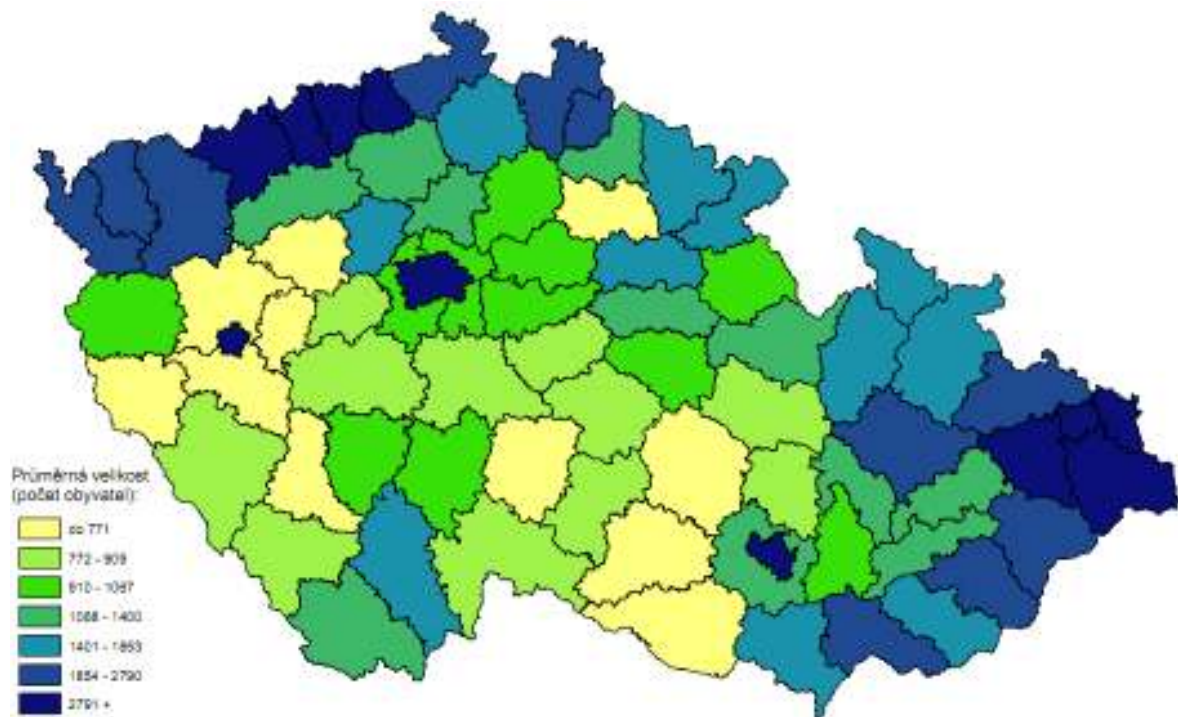
Venkovské osídlení lze vymezit ukazatelem Evropské unie, kterým je hustota zalidnění daného území nižší než 150 obyvatel/km² či českým prahem, kdy bereme v úvahu počet obyvatel (méně než 2000). Venkovské osídlení se od městalského liší charakterem zástavby (samoty, malé osady) daným nízkým počtem obyvatel a nízkou hustotou zalidnění či způsobem života venkovských obyvatel (tradice, participace).[50;23]

Venkovské obyvatelstvo se od městského odlišuje zejména z těchto hledisek:

- Vysoká zaměstnanost v zemědělství, lesnictví či rybolovu.
- Vyšší průměrný počet členů domácností.
- Nižší stupeň vzdělání osob v domácnosti.
- Nižší průměrný příjem obyvatel a vyšší závislost na sociálních dávkách.
- Nižší podíl obyvatelstva v produktivním věku.

Z celkového počtu 6249 obcí v České republice tvoří venkovský prostor cca 5734 obcí, což představuje 79% rozlohy státu. Ačkoli je počet venkovských obcí tak vysoký, žije zde jen 30% obyvatel republiky. [20] Chápeme-li venkovské osídlení v českém vymezení podle počtu obyvatel, pak nejvyšší koncentrací malých obcí v České republice je v Jihozápadních a Jihovýchodních Čechách, kde je v okresech průměrná velikost obcí mnohdy nižší než

1000 obyvatel. Velký počet malých obcí je také v okresech Středočeského kraje. Průměrná velikost obce z celou republiky je 1635 obyvatel.

Obr. č.3: Průměrná velikost obcí České republiky v r. 2001. [21]

1.2 Typologie venkova

Každá venkovská oblast má své specifika, kterými se odlišuje od ostatních. Tato odlišnost vyplývá z jejich polohy v rámci urbanizovaného území. Některé oblasti mají dobrý rozvojový potenciál a vytvářejí vhodné podmínky pro svůj další rozvoj, jiné bojují s úbytkem obyvatel a s nepříznivou ekonomickou situací. Venkovské území lze dle různých hledisek následující rozdělení vymezuje venkov dle polohy venkovských obcí na suburbánní zónu, venkov tradičních zemědělských oblastech a periferní venkov.

1.2.1 Suburbánní zóna

Suburbanizace představuje proces přenesení městských aktivit (pro mysl, služby, konzum, bydlení) a obyvatel z jádrového města do přilehlých okrajových oblastí. [58] Existují dva typy suburbanizace:

- Reziđenčnísuburbanizacejecharakteristickáintenzivnívýstavbourodinnýchdomů, bez hospodářského zázemí, které slouží k bydlení. V lokalitách se tak prosazuje městský styl života, oblasti se propojují na jednotlivém městské struktury včetně napojení na městskou veřejnou dopravu. Původní zemědělské funkce v těchto lokalitách se vytrácejí.[48]
- Komerčnísuburbanizace představuje přemístění obchodních, distribučních, výrobních a skladovacích aktivit do zázemí.[58]

Proces suburbanizace je spojen především s technologickým a dopravním pokrokem (rozvoj automobilové dopravy, dopravní infrastruktury a informačních technologií).[8]

Obr. č.4: Saldost ěhování mezi okresy ĀR.[49]

Zobrazku č.4 je patrné kladné migrační saldo v zázemí velkých měst a opak záporné migrační saldo vlastních měst jako předpokladu suburbanizace. V největší míře se to týká Prahy a středních Āech, dále pak Plzeň a Brna. V menší míře se suburbanizace projevuje v okolí velkých měst po celé ĀR.

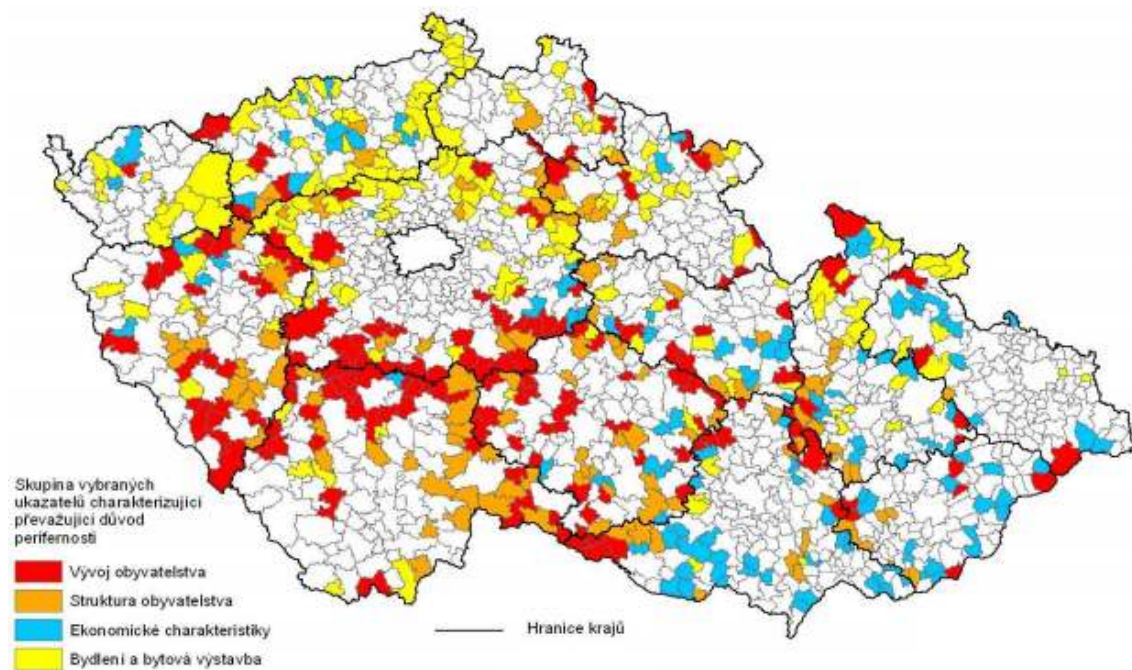

1.2.2 Venkov tradičních zemědělských oblastech

Toto území je charakteristické významným postavením zemědělské výroby. Většinou jde o větší obce dobře vyvinutou technickou infrastrukturou a dopravním napojením na hierarchicky vyšší sídla. Je zde stále zachován venkovský způsob života s významnou rolí církve a tradic. Mezi tyto oblasti patří například Pohoří a Polabí. Oblasti tradičního zemědělského venkova mají dobrý rozvojový potenciál. [48]

1.2.3 Periferní venkovské osídlení

Periferní venkov je problémovým územím charakteristickým špatnou dopravní dostupností (napojení na regionální centra), nedostatečnou nabídkou služeb, nezájmem investorů, nedostatkem atraktivních pracovních příležitostí, odchodem mladých a kvalifikovaných osob. Mezi tyto oblasti patří rovněž území postižená specifickými problémy, jako například opuštěné vojenské újezdy, které představují ekologickou zátěž v území či oblast Sudeta odsunutého vodního obyvatelstva (ztráta vazeb s územím). [14] Periferní venkovské osídlení má omezený rozvojový potenciál. Ten je často patrován v malém a středním podnikání a rozvoji cestovního ruchu.

Obr. č.5: Periferní regiony České republiky v roce 2001. [52]

2 ROZVOJOVÉ PROBLÉMY A MOŽNOSTI ÚZEMÍ

Systém osídlení je značně ovlivněn rozvojovými možnostmi daného území a rovněž rozvojový potenciál území je ovlivněn systémem osídlení. Stejně tak se i reálný ekonomický rozvoj projevuje prostorově diferencovaným způsobem, jelikož probíhá v podmínkách nerovnoměrného rozložení ekonomických i mimoekonomických faktorů. V důsledku této skutečnosti vzniká řada závažných regionálních problémů, které vyžadují orientaci regionální politiky zejména na zmírňování negativních ekonomických a sociálních dopadů. Moderní regionální politiky tentocíle vyjadřují v širším kontextu podpory harmonického a udržitelného ekonomického rozvoje a kládou zvýšený důraz na ekonomický růst a zvyšování regionální konkurenceschopnosti. [7]

Rozvojové možnosti území ovlivňují faktory:

- Přírodní – přírodní zdroje, poloha regionu, životní prostředí.
- Socioekonomické – infrastruktura, nezaměstnanost, osídlení, struktura obyvatel, možnosti rozvoje bydlení, cestovní ruch.

Významným způsobem ovlivňuje budoucí populační vývoj regionu také migrace. Jedním z důležitých faktorů, kterým má vliv na věkovou, ekonomickou a sociální strukturu obyvatelstva. Zvětšování regionálních disparit ve výrobě, produktivitě a zaměstnanosti se negativně odrážejí na konkurenceschopnosti jednotlivých regionů. [8] Znevýhodněny jsou zejména periferní regiony a rovněž venkovské osídlení. A právě tyto dva typy území se zaměřují následující dvě podkapitoly.

2.1 Periferní regiony

Regiony vykazují s ohledem na nerovnoměrné rozmištnění jednotlivých faktorů různý stupeň ekonomické výkonnosti. Jedním z významných faktorů v tomto směru je vzdálenost k hlavnímu ekonomickému centru, který umožňuje rozlišit jádrové regiony s výraznou koncentrací obyvatelstva a ekonomických aktivit a periferní regiony vzdálené od těchto rozvojových center. V případě České republiky vymezují tyto oblasti koncepční dokumenty jako Strategie regionálního rozvoje a Politika územního rozvoje.

Strategie regionálního rozvoje vymezuje dva základní hlavní typy problémových regionů a to:

- Strukturálně postižené regiony, které prochází úpadkem tradičních ekonomických aktivit.
- Hospodářsky slabé regiony, které se potýkají s nedostatečným rozvojem faktorů ekonomické výkonnosti.

Druhý typ svým charakterem odpovídá periferním regionům, přičemž pro vlastní práci je zajímavé postavení okresu Bruntál, jako modelového území práce, na hranici mezi strukturálně postiženým regionem Ostravska a periferním regionem Jeseníků.

Politika územního rozvoje České republiky je základní nástroj celostátního územního plánování, který koordinuje územně plánovací činnost krajů a obcí, s ohledem na udržitelný rozvoj území. Určuje požadavky a rámce pro konkretizaci úkolů územního plánování v republikových, příhraničních a mezinárodních souvislostech. [50]

Politika územního rozvoje stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území, vymezuje oblasti se zvýšenými požadavky a změny v území. Z důvodu soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu, dále také oblasti se specifickými hodnotami a problémy, a plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního a republikového významu. [50]

Ve svém obsahu definuje Politika územního rozvoje též: Specifické oblasti, kde se v porovnání s ostatním územím ČR dlouhodobě projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje území. Účelem takto vymezených specifických oblastí je, aby v nich kraje, ministerstva a jiné správní úřady vytvářely podmínky pro odstranění problémů s cílem umožnit udržitelný rozvoj. [49] Tato činnost je zaměřena především do těchto oblastí:

- Ochrana specifických přírodních a kulturních hodnot území.
- Využití specifického potenciálu oblastí ke jejím rozvoji.
- Zkvalitnění veřejné, dopravní a technické infrastruktury.
- Posílení a stabilizace sociálně ekonomického rozvoje.
- Umístování investic důležitých pro rozvoj oblasti. [50]

Obrázek č. 6 znázorňuje vymezení specifických oblastí České republiky, přičemž z hlediska vlastní práce je zde řazena oblast Jeseníků.

Obr. č.6: Specifické oblasti ČR.[50]

2.2 Venkovské osídlení

Venkovské obce, jež jsou charakteristickou součástí sídelní struktury ČR, se potýkají mnohými problémy. Je to dáno tradičními problémy souvisejícími s finančním a personálním zajištěním rozvoje. Pro rozvoj malých venkovských obcí je důležité, aby se vydaly zejména s těmito problémy:

- Zvýšení konkurenceschopnosti a stability venkovských oblastí jako prevence vyliďňování venkova (příp. zastavení tohoto procesu).
- Diverzifikace hospodářských činností malého a středního podnikání, místní tradiční výroba řemesel.
- Rozvoj malých středních podniků a firem zaměřených na řemesla a služby a tím související tvorbanových pracovních míst na venkově.
- Zlepšení technické a dopravní infrastruktury pro podniky a obyvatelstvo.
- Zlepšení dopravní obslužnosti, občanského vybavení a služeb.[9]

Ne všechny typy venkovského osídlení se však potýkají se stejnými problémy, a proto je třeba při hodnocení problémů venkovského osídlení postupovat k těmto typům diferencovaně.

2.2.1 Suburbánní zóna

Hlavním znakem suburbánní zóny je zvyšování počtu obyvatel respektive počtu jednotek bydlení a ekonomických aktivit středováním. Suburbánní oblasti mají zjednotlivých typů venkovských osídlení nejlepší postavení. Díky poptávce v celidí bydlení v těchto oblastech a jejich každodennímu dojíždění do centra je zde dobrá dopravní obslužnost centra a zejména silniční dopravou, železniční a tím i železniční hromadnou dopravou. Jelikož zde roste počet obyvatel, jsou tyto oblasti schopné vytvářet i více služeb. Vznikají zde obchody, rozšiřuje se občanská vybavenost (školská zařízení, zdravotní péče, kulturní vyžití). Díky komerční suburbanizaci a přemísťování obchodních, výrobních a skladovacích aktivit do zázemí, zde vznikají nová pracovní místa, což v kombinaci s dojížděnkou obyvatel za prací do vlastních měst vedek relativně nízké nezaměstnanosti.

Jako problém se může jevit současná infrastruktura, která vzhledem ke stále vzrůstajícímu počtu interakcí mezi centrem a zázemím a každodenní dojížděnkou obyvatel bývá mnohdy přetížená. Snárůst intenzity automobilové dopravy úzce souvisí s negativním vlivem na životní prostředí, zejména na čistotu ovzduší. Dalším problémem může být vnímání starousedlíků nově přistěhovalým městským obyvatelům venkovského namístě.

2.2.2 Tradiční zemědělské venkovské oblasti

Tradiční zemědělské venkovské oblasti si v minulosti, díky podnětům příznivému klimatu a zemědělství, dokázaly vytvořit velice dobré postavení v obchodní činnosti, v zabezpečení pracovních míst pro své obyvatele a zajištění dostatku finančních prostředků pro region. Směňící se hospodářskou strukturou a úpadkem zemědělství se však i tyto oblasti začaly potýkat s problémy, které však nejsou pociťovány až tak ožehavě jako v případě periferního venkova.

Sohledem na výbornou polohu regionů pro zemědělskou výrobu, bylo velké množství obyvatel vždy zaměstnáno v zemědělském sektoru. V současnosti však podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti v ČR trvale klesá. [11] To je způsobeno jednak poklesem zájmu

mladých lidí o práci vzem zemědělství a také úbytkem zemědělské produkce a uzavíráním závodů, zejména kvůli levnější zahraniční konkurenci. Proto jsou lidé nuceni vyhledávat pracovní příležitosti v okolních městech. Často však nemají potřebnou kvalifikaci. Problémem tradičního venkovského osídlení pak může být otázka hledání nových možností zaměstnání, což je však opět relativně dobře řešeno s ohledem na vztahy v ústředním centru osídlení v regionech.

Svou roli zde hraje kvalita dopravní infrastruktury tradičních venkovských oblastí, která má velmi dobrou strukturu a výhodné napojení na hierarchicky vyšší sídla již z minulosti, kvůli potřebě zásobování zemědělskou produkcí. Tato infrastruktura je nyní výhodou pro místní obyvatele, kteří musí vyhledávat nové pracovní příležitosti v městě a také pro případné investory, kteří při vyhledávání nových investičních oblastí, kladou na dopravní napojení oblastí veliký důraz.

2.2.3 Periferní venkov

Periferní venkovské oblasti se většinou nacházejí ve středních a vyšších polohách se špatnými podmínkami pro zemědělskou výrobu, které nevedly ke koncentraci obyvatel, ale ke vzniku velkého počtu malých sídel nacházejících se poměrně blízko sebe.

Tyto oblasti jsou typické svou závislostí na okresních městech a regionálních centrech, ve kterých se koncentrují pracovní příležitosti a vyšší míra občanské vybavenosti. Kvůli velké vzdálenosti těchto center je však nutná dlouhá dojížděná cesta. Je tedy nutné klást důraz na zlepšování jejich dopravního napojení a hledat další možnosti v dopravní obslužnosti regionu. Nízký počet obyvatel v těchto sídlech má vliv na říjmovou stránku obcí, což podněcuje vzrůstající problémy periferního venkova. [48]

Periferní venkov má velmi špatné dopravní napojení způsobené odlehlostí těchto oblastí od hierarchicky vyšších center. Stav silnic II. a III. třídy v těchto oblastech je mnohdy velmi špatný. Kvalitní dopravní infrastruktura má velký význam pro příliv investic a tedy nutné její udržování a rozvíjení nové dopravní napojení.

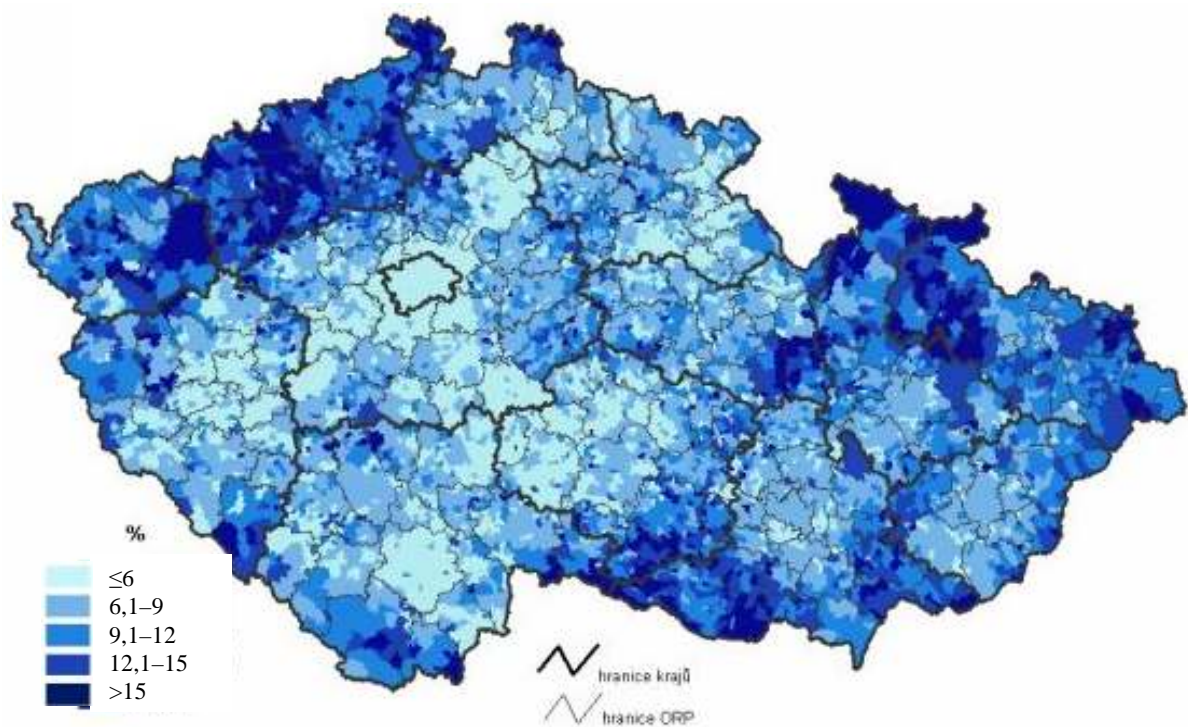
Obslužnost venkova veřejnými dopravními prostředky se projevuje jako tzv. začarovaný kruh veřejné dopravy, který lze popsat následovně. Malá populační velikost obsluhovaných sídel podmiňuje malou ekonomickou efektivitu spojů, a také nutnost dotací z veřejných fondů. Snaha o zvýšení rentability vede k redukci málo využívaných spojů, čímž dojde ke sni-

žení nabídky kvality obsluhy. Tímto se část uživatelů přehodnotí a převede na jiné druhy dopravy. Snížení počtu uživatelů však dále snižuje rentabilitu spojů. [24]

Typická poloha periferního venkovského mimořadového osídleného území, zejména v četných malých obcích a velké vzdálenosti od větších měst, se negativně promítá do nabídky veřejné dopravy a její četnosti. Z tohoto hlediska je veřejná doprava v periferních regionech nejméně efektivní. Železniční doprava je v obcích provozována jen tehdy, leží-li obce v blízkosti železniční trati mezi většími městy. Objevují se i tendence krušení neefektivních železničních tratí (viz např. Opava–Horní Benešov v modelovém území práce).

Co se autobusové dopravy týče, pokud se obec nachází na hlavním tahu mezi městy, doprava je dosti frekventovaná a využívána lidmi kdojíždě za prací či za kulturou do hierarchicky vyšších měst. V případě obcí, které leží mimo hlavní tahy, jsou autobusové spoje velmi omezeny a přizpůsobeny jen ranní vyjížďce obyvatel a odpolednímu návratu. Lidé v těchto oblastech jsou mnohdy odkázáni na osobní automobilovou dopravu, což však přináší problémy zejména sociálně znevýhodněným osobám bez této možnosti (např. senioři, děti).

Špatná dopravní infrastruktura odráží investory do využívání těchto oblastí pro své výroby. Proto jsou lidé odkázáni na práci v lokálních firmách, které často zaměstnávají většinu obyvatelstva v oblasti. Toto má velmi negativní dopad na celý region v případě uzavření závodů. Periferní venkov setká často s potyká s relativně vysokou nezaměstnaností (viz obrázek č. 7), která je dále zesílena dlouhou jížděkou obyvatel za prací do regionálních center. Problémy na trhu práce jsou spojeny i s kvalitou investic, kdy v těchto regionech jsou často umísťovány závody, zaměřené na kompletování výrobků v jejich poslední výrobní fázi. K tomu je zapotřebí nekvalifikovaná pracovní síla, které je v periferních regionech dostatek. V důsledku typu vykonávané práce a nemožnosti změnit snadno práci bez dalších nákladů, jsou lidé odměňováni nejnižšími mzdami. To přispívá k jejich nízké kupní síle a k nemožnosti uspokojování druhotných lidských potřeb.

Obr. č.7: Nezaměstnanost v ČR podle obcí v r. 2010. [17;41]

Z oblastí periferního venkova odchází především mladí lidé, kteří již kvůli studiu nastávají do měst a do školních ústavů. Lidé v těchto oblastech musí dojíždět do měst, kde jsou lepší pracovní podmínky. Pro lidi s vysokoškolským vzděláním je venkovská struktura trhu práce naprosto nevyhovující. V periferních regionech nemají lidé tak pevné vazby s územím jako je tomu v tradičních zemědělských oblastech. Není pro ně tedy problém, toto území opustit a přestěhovat se do města.

Spolu se strukturou obyvatel odchodem mladých lidí klesá i občanská vybavenost venkova. V nejmenších obcích lidé mnohdy nemají ani základní vybavení (obchod, lékárna, škola). Lidé jsou tedy závislí na dojíždění do obcí s vyšším počtem obyvatel, jejichž množství již stačí k zajištění základní vybavenosti. V těchto obcích se již vyskytují veškerá prospěšná zařízení (školy, zdravotní péče), která jsou zajišťována obcí, a také služby dané tržními podmínkami a poptávkou obyvatel (obchody, stravovací a ubytovací zařízení, kulturní a sportovní vyžití). Nedostatek financí v malých obcích, který má významný vliv na financování jejich dalšího rozvoje, má za následek vyřazení obyvatel z trhu s bydlením a s některými službami, které již v tomto prostředí nejsou efektivní.

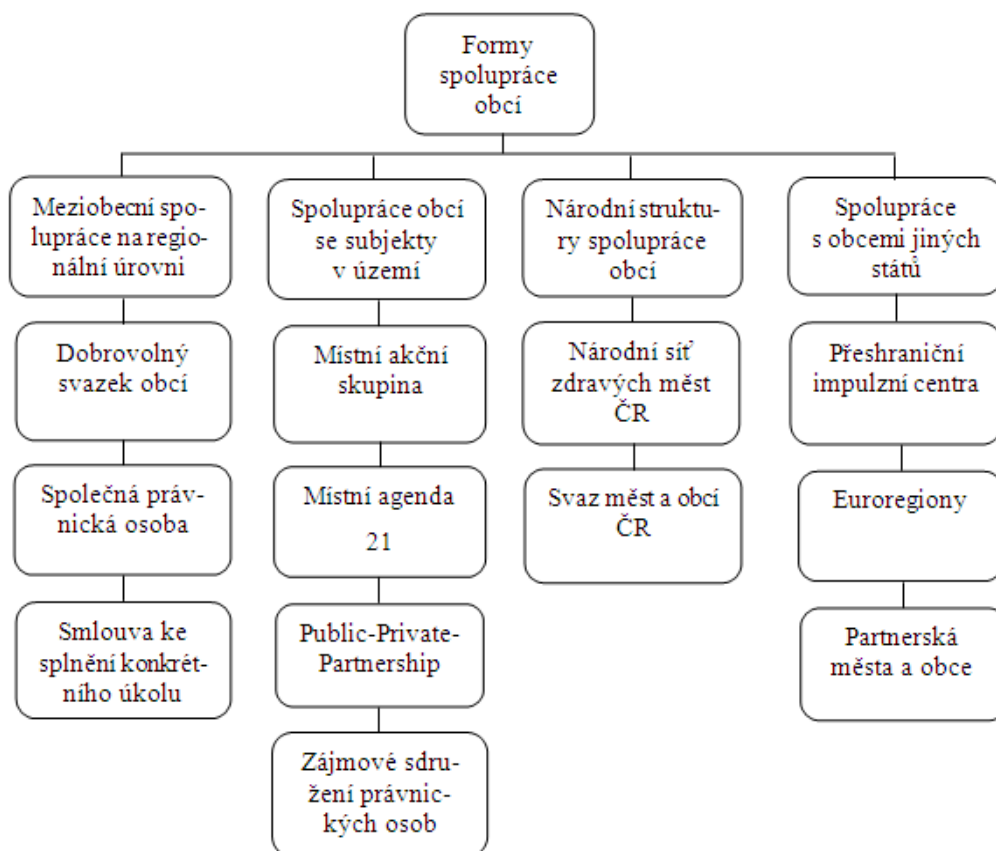

3 NÁSTROJE ŘEŠENÍ PROBLÉMU MALÝCH OBČÍ S ÚRAZEM NA JEJICH SPOLUPRÁCI

Předchozí kapitola naznačila existenci velkého početného problému periferních regionů a periferního venkovského osídlení, které jsou do značné míry synonymem problému malých obcí. Jednou z možných strategií řešení uvedených problémů je spolupráce mezi obcemi v rámci celého periferního regionu. Takto se malé obce stále častěji sdružují v dobrovolných svazcích, kde zvláštní iniciativy v spolupráci s blízkými obcemi, soukromým sektorem i za pomoci vlastních obyvatel spolupracují pro rozvoj regionu.

3.1 Formy spolupráce obcí

Formy spolupráce obcí můžeme rozdělit jednak podle vztahu obcí k hranici země a dle sdělení na spolupráci v rámci území České republiky a spolupráci s městy a obcemi ze zahraničí. Dalším možným rozdělením je dle formy jednotlivých subjektů, které se do spolupráce zapojují (viz obrázek č. 8).

Obr. č. 8: Formy spolupráce obcí. [31]

3.1.1 Meziobecní spolupráce na regionální úrovni

V této formě spolupráce se sdružují obce v jednotlivých regionech, kde svou spoluprací přispívají k rozvoji regionu. Či ke splnění konkrétního úkolu, a mohou tak zabezpečit projekty, na které by samy nedosáhly. Tyto formy spolupráce mohou nabývat těchto podob:

- **Dobrovolný svazek obcí**

Dobrovolný svazek obcí je základní forma spolupráce obcí, která obvykle vzniká pro územně ucelenou oblast, vymezenou přírodními, technickými či historickými hranicemi. Členy svazku mohou být pouze obce (žádné právnické či fyzické osoby). Svazek obcí může společně vykonávat pouze záležitosti spadající do samostatné působnosti obcí a také činnosti pro ochranu a prosazování společných zájmů obcí. Zejména se zaměřují na oblast školství, sociální péče, zdravotnictví, ochrany životního prostředí nebo dopravní obslužnosti. [31]

- **Společná právnická osoba**

Společná právnická osoba je obchodní společnost, která se zakládá v případě, že společný úkol obcí vyžaduje stabilnější spolupráci. Jejich činnost se řídí obchodním zákoníkem a v praxi se nejčastěji využívá u dopravních podniků, tepláren, správy bytových domů atd. [31]

- **Smlouva ke splnění konkrétního úkolu**

Tato forma spolupráce u nás funguje od r. 2000 a je určena pouze obcím, které ji velmi často využívají. Smlouvami může být uzavřena mezi dvěma nebo více obcemi nadobudou či dočasnou i neurčitou. Předmětem smlouvy je vždy zajištění konkrétního úkolu, který spadá do samostatné působnosti. Zpravidla se jedná o úkol, jehož plnění přesahuje hranice obce. [64]

Ke splnění společného úkolu se zakládá také Zájmové sdružení právnických osob, které se však řídí občanským zákoníkem. Tato forma spolupráce umožňuje kooperaci i s jinými fyzickými i právnickými osobami. [64]

3.1.2 Spolupráce obcí a subjektů v území

Spolupráce veřejného a soukromého sektoru je velmi často využívanou formou spolupráce, která umožňuje sdílet výhody obou partnerů. Na základě iniciativ Evropské unie a Organizace spojených národů je možné spolupracovat v místních a regionálních skupinách či dle Místní agendy 21. Všichni, kdo se rozhodnou připojit do těchto iniciativ svými projekty, přispívají k udržitelnému rozvoji regionu, zvyšují své šance a zajišťují další tituly. Spolupráce obcí a subjektů v území může nabývat následujících forem:

- **Místní akční skupina**

Místní akční skupina je založena na principu partnerství a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru (tzv. mezisektorová spolupráce) na místní úrovni. Hlavním úkolem místní akční skupiny je aktivizace občanské společnosti v daném mikroregionu, budování partnerství, sjednocování lidí a podporování dobrovolné činnosti na všech úrovních aktivit venkova. Hlavním cílem MAS je realizace projektů v souladu se strategií rozvoje MAS, což jim umožňuje zapojení do programu Leader a získávání finanční podpory z Evropské unie a národních programů rozvoje venkova. [25]

- **Místní agenda 21**

Místní agenda 21 vznikla jako lokální implementace Agendy 21 (dokument OSN), která se snaží o udržitelný rozvoj země pro 21. století. Místní agenda 21 je tedy nástrojem pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni v praxi, v konkrétních obcích, městech a regionech, při zohlednění místních problémů. Ve spolupráci občany a organizacemi zvyšuje kvalitu života ve všech směrech. Pro posouzení uplatňování Místní agendy 21 je vytvořen soubor jedenadvaceti kritérií MA 21, dle kterých mohou města, obce i regiony prokázat uplatňování MA 21 v praxi. [16] Kritéria jsou rozdělena do čtyř kategorií dle úrovně realizace MA 21. Při splnění a doložení všech kritérií v dané kategorii může obec či obec postoupit do vyšší kategorie. [64]

- **Public Private Partnership (PPP)**

Public Private Partnership je spolupráce veřejného a soukromého sektoru, která vzniká za účelem využítí zdrojů a schopností soukromého sektoru při zajištění veřejné infrastruktury nebo veřejných služeb. Soukromý investor zpravidla investuje své prostředky do rozvoje veřejné služby, kterou provozuje a spravuje. Tímto může obcí poskytnout požadovanou službu.

nů zároveň rozložit výdaje na několik let. [64] Toto partnerství zvyšuje kvalitu a efektivnost veřejných služeb a státní správy a urychluje realizaci významných projektů (zejména v oblasti dopravní infrastruktury, zdravotnictví, školství) s pozitivním dopadem na rozvoj ekonomiky. [13]

3.1.3 Národní struktura spolupráce obcí

Sdružování měst a obcí s cílem zapojit své občany do dění v obci a vzbudit v nich zájem o rozvoj území je stále častěji využívanou metodou v České republice. Je třeba si uvědomit, že právě iniciativa občanů a jejich zájem je důležitým podnětem při rozvoji služeb a občanské vybavenosti obcí. Obec samotná se mohou zapojit do následujících typů spolupráce:

- **Národní síť Zdravých měst ČR**

Národní síť Zdravých měst České republiky je asociací aktivních místních samospráv, které zapojují veřejnost do rozhodovacích procesů a podporují zdravý životní styl svých obyvatel při podpoře udržitelného rozvoje území. Zdravá města, obce a regiony se snaží utvářet město jako kvalitní a příjemné místo pro život na základě dohody s obyvateli. Mimo obyvatel jsou do spolupráce zapojeny také školy, odborné instituce, nevládní organizace a firmy. Zdravá města a jejich činnosti uplatňují zejména program Místní agendy 21. [45]

- **Svaz měst a obcí ČR**

Svaz měst a obcí České republiky je celostátní dobrovolnou organizací, založenou jako zájmové sdružení právnických osob. Svaz se podílí na přípravě a tvorbě návrhů legislativních a nelegislativních opatření v oblastech týkajících se kompetencí obcí, podporuje vzdělávání zastupitelů a pracovníků místních samospráv a posiluje ekonomickou samostatnost měst a obcí. Cílem Svazu je hájit společné zájmy a práva sdružených obcí na republikové i evropské úrovni a vytvářet příznivé podmínky jejich rozvoji. V současnosti Svaz sdružuje kolem 2500 měst a obcí. [57]

3.1.4 Spolupráce s obcemi jiných států

Tuto formu spolupráce využívají především přihraniční regiony, které jsou typické svou periferní polohou, což přispívá k jejich špatné hospodářské situaci a útlumu ekonomických

aktivit. V důsledku rozšíření Evropské unie se však spolupráce v příhraničních regionech stává klíčovou a zejména v těchto oblastech:

- **Přeshraniční impulzní centra**

Přeshraniční impulzní centra jsou evropským projektem pro přeshraniční spolupráce regionů v podélných příhraničních oblastech Dolního Rakouska, České republiky, Slovenska a Maďarska. Pomáhají přetvářet technické i společenské hranice. [31] Zaměřují se zejména na oblast hospodářství a pomoc podnikům, které zvažují svůj provoz v příhraničních oblastech. [64]

- **Euroregiony**

Euroregiony jsou nadnárodním typem svazků či sdružení měst a obcí, jejichž cílem je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice. Spolupráce zasahuje do všech oblastí života občanů na kulturní, sociální, hospodářské a infrastrukturní úrovni. Členství v euroregionu je dobrovolné. Členy těchto příhraničních uskupení se mohou stát všechny obce a města, které se písemně zaváží dodržovat usnesení orgánů euroregionů. Aktivity euroregionů jsou financovány z fondů Evropské unie. [28]

- **Partnerská města a obce**

Většina měst a obcí v ČR spolupracuje s partnerskými městy a obcemi v některém z evropských států. Navázání partnerských vztahů mohou realizovat města či obce samy, případně mohou využít služeb Svazu měst a obcí ČR. [31]

II. ANALYTICKÁ ČÁST

4 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINY V ČESKÉ REPUBLICE

Předchozí kapitola charakterizovala podstatu fungování MAS. Poznamenejme, že základ pro vznik místních akčních skupin v Evropě byl vytvořen iniciativou Evropské unie v roce 1991. Tato kapitola rozvádí poznatky o MAS na území České republiky. První zkušenosti v České republice se pak sbíraly v roce 1999 na prvním setkání českých zástupců úspartnery z jiných evropských zemí na téma LEADER. V roce 2004 byl zahájen národní program LEADER ČR a Ministerstvem zemědělství začalo pravidelně komunikovat se zástupci MAS. Zlomovým se stalo zkrácené programové období 2004–2006, kdy se iniciativa LEADER+ stala součástí Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V současném programovém období 2007–2013 je tato problematika součástí Programu rozvoje venkova. [59]

Dnes působí na území ČR již 175 MAS, zahrnující 4561 obcí a téměř 75% rozlohy ČR. Nejčastější právní formou MAS je občanské sdružení (více než 50%), dále občanská společnost či zájmové sdružení právnických osob. [56] V České republice funguje od roku 2007 seskupení místních akčních skupin pod názvem Národní síť Místních akčních skupin. Jejím cílem je především podporovat činnost místních akčních skupin, rozvíjet jejich vzájemnou spolupráci a přenos zkušeností. NS MAS ČR je partnerem spolupráce dalšími institucemi, jejichž činností se dotýká rozvoj venkova. [44]

Základní parametry MAS zahrnují:

- Geograficky homogenní území.
- Počet obyvatel od 10 000 do 100 000 mimo města spočtem obyvatel větším než 25 000.
- Hustota obyvatel do 150 obyv./km².
- Účast zástupců veřejné správy v MAS je maximálně 50% (týká se i řídicího orgánu), druhá polovina je tvořena zástupci podnikatelů a neziskových organizací.
- MAS dle Programu rozvoje venkova může být občanská společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., občanských společnostech, ve znění pozdějších předpisů, občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., osdužování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zájmové sdružení právnických osob podle § 20, písm. F)

zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (Občanské sdružení podle § 829 zákona č. 40/1964 Sb. místní občanské skupiny mohou být neregistrované).

- Členové MAS musí mít v daném mikroregionu bydliště, sídlo, nebo v něm musí působit.
- MAS musí mít stanoven statut, stanovy, organizační řád, strukturu a být registrované u MV ČR.
- MAS musí projednat a schválit strategii pro území dané MAS.
- Fungování metodou LEADER. [26]

4.1 Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova České republiky, který byl sestaven dle hlavních priorit Evropské unie pro období 2007–2013.

[12] Program rozvoje venkova je nástrojem pro získání podpory poskytované Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. [26]

Realizace Programu rozvoje venkova přispívá k dosažení cílů ustanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, tedy k rozvoji venkovského prostoru České republiky nabázá k trvale udržitelnému rozvoji, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program umožňuje vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Dále podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit soužitost obyvatel venkova. [56] Program rozvoje venkova je rozdělen do čtyř os, které zobrazuje následující tabulka.

Tab. č.1: Osy, cíle a prioritní oblasti Programu rozvoje venkova 2007–2013. [8;56]

Osa	Cíl	Prioritní oblasti
I. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	Konkurenceschopné zemědělství a lesnictví a posílení podnikání v zemědělství a potravinářství.	<ul style="list-style-type: none"> - modernizace zemědělských podniků - inovace a přenos znalostí
II. Zlepšování životního prostředí krajiny	Udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy při zlepšování životního prostředí.	<ul style="list-style-type: none"> - obnova lesů po kalamitách - zlepšování kvality lesů - zachování tradičních zemědělských krajín - ochrana vod a půdy
III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	Vytvoření nových pracovních příležitostí a služeb s důrazem na zvyšování kvality života na venkově.	<ul style="list-style-type: none"> - tvorba různých pracovních míst - vzdělávání a informace - růst kvality života na venkově
IV. Leader	Iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a využívat rozvojového potenciálu venkova.	<ul style="list-style-type: none"> - podpora kooperace místních subjektů - péče o obnovu a rozvoj obcí, zemědělství a krajiny

4.2 Iniciativa LEADER

LEADER je metoda propojení aktivit rozvíjejících ve venkovskou ekonomiku. Tato iniciativa Evropské unie vznikla již roku 1991 s hlavním cílem intenzivně podporovat rozvoj venkovské zemědělnictví místních obyvatel, kteří se podílejí na vytvoření vlastní strategie rozvoje území, ve kterém žijí. Evropská unie tak postupně vytvořila metodu, která venkovským komunitám umožňuje aktivně formovat vlastní budoucnost. V členských zemích byla postupně od roku 1991 realizovány iniciativy LEADER I., LEADER II. a LEADER+. Na tyto aktivity plynule navazuje osa LEADER Programu rozvoje venkova pro roky 2007–2013. V iniciativě LEADER, IV. Osy Programu rozvoje venkova je vsoučástí vybráno 112 MAS z ČR (včetně MAS Nízky Jeseník). [25]

V České republice existuje iniciativa LEADER ČR, která je iniciativou doplňkovým programem kose IV. Programu rozvoje venkova. Poskytuje dotace ze státního rozpočtu ČR (z Ministerstva zemědělství) a je určená místním akčním skupinám. Jejím cílem je podporovat inovační zavedení a realizaci investic v rámci místních strategií, tvorbu originálních integrovaných strategií rozvoje venkovských území a aktéry na místní úrovni využítí potenciálů jejich území v dlouhodobější perspektivě. Zejména se jedná o posílení ekonomické hospodářství a hodnocení přírodního a kulturního dědictví. [27] Základní principy metody LEADER zahrnují:

- Přístup zdola nahoru – o budoucnosti regionu rozhodují lidé žijící a pracující v území, znající jeho tradice a potřeby.
- Partnerství veřejných a soukromých subjektů.
- Vytvoření místní rozvojové strategie.
- Integrované akce sektorové akce.
- Inovativnost – nalézání nových řešení problémů venkovských regionů.
- Síťování – výměna zkušeností mezi skupinami LEADER.
- Spolupráce – společné projekty MAS v rámci státu, EU a dalších zemí. [26]

Při dlouhodobém uplatňování metody LEADER dochází k integrovanému rozvoji venkova, zlepšení spolupráce aktivních subjektů v obcích, posílení místní demokracie, většímu zapojení soukromého kapitálu do rozvoje obcí a oslabení centralizovaného a administrativního přístupu k regionům. [40]

5 MÍSTNÍAK ČNÍSKUPINANÍZKÝJESENÍK

Místníak čnískupinaNížkýJeseník,sesídlemvHornímBenešově,jeobčanskésdružení, kterébylozaloženovroce.2005zakladatelskoumlouvou.Jejímcílemjevytvoritstrategie naobnovuarozejkulturníhoapřírodníhodědictvíNížkéhoJeseníku.ÚzemíMASNížkýJeseník je součástíMoravskoslezského a Olomouckého kraje. Na rozloze 318 km² žije bezmála12tis.obyvateľ.ÚzemíMAStvořízvláštníspojovacíčlánek,průnikmeziúzemímklonícímsehistorickyispádověkOstravskuaklonícímsekolomoucku.Existujízděna stranějednéhistorickéacitovévazbyobčanůúzemíKhaněaOlomouci,jakosídluhistorickéasprávníjednotkyanastranědruhékolomoucku.[37]

Obr. č.9: PolohaMASNížkýJeseníkvrámcíchŘ.

ÚzemíMASNížkýJeseníkbylovmínulosti relativněbohatým krajem(těžbanerost, lázeňství),kterévšakbyloosužovánočastýmikolonizacemiabojivpohraníchí.JelikožjesoučástíSudet,došlozdepo2.Světovéválcekvysídlenípřívodníchobyvatel.Následněuměle doosídlovánívedlokporušenívývojevšechvýrobníchazemědělskýchčinností.Novíobyvatelénenavázalínakulturní,historickéaspolečenskétradiceněmeckýchstarousedlíkůaztétoskutečnosti vyplývá celá řada současných problémů regionu (zchátralé objekty, oněznemánikdozájem,velkýpočetnepřízpůsobivéhoobyvatelstva,atd.).[37;39]

5.1 Území MASNízký Jeseník

Místní akční skupina Nízký Jeseník se nachází v periferní oblasti Moravskoslezského kraje (asi 75 km západně od Ostravy) a Olomouckého kraje (přibližně 40 km severně od Olomouce). Toto území je charakteristické rozsáhlým pohořímí a vysokými horami, které není příliš vhodné pro zemědělství, ale skýtá velké možnosti pro turistiku. Příznačná je také roztržitá sídelní struktura periferních venkovských obcí, která je v případě MASNízký Jeseník tvořena 17 obcemi, z nichž dvě se nachází v Olomouckém a zbývajících 15 v Moravskoslezském kraji.

Obr. č.10: Územní mapa MASNízký Jeseník. [37]

5.2 Obyvatelstvo

Na území MASNízký Jeseník žije v 17 členských obcích celkem 11 960 obyvatel. Nejvyšší počet obyvatel žije v jediné dvou obcích se statutem města, a to v Moravském Berouně (3312 obyvatel) a Horním Benešově (2461 obyvatel). Podrobnější rozdělení obcí dle velikostních kategorií zobrazuje tabulka č.2.

Tab. č.2: Velikostní kategorie obcí MAS Nízký Jeseník r.2010.[35;43]

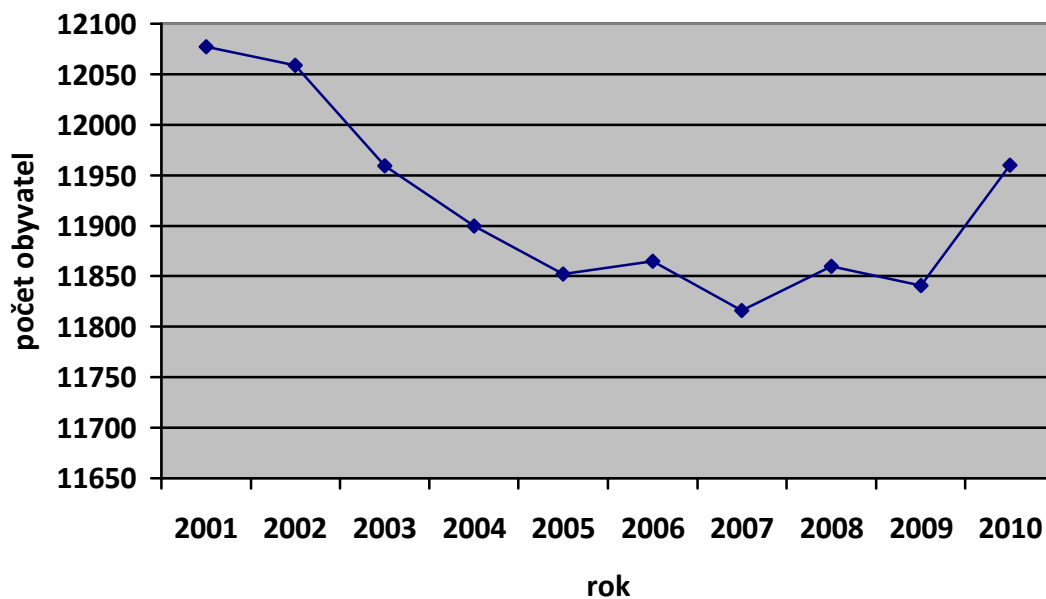
Velikostní kategorie	Počet obcí	Počet obyvatel	Počet obyvatel v %
<99	1	86	0,7
100–199	1	197	1,6
200–299	5	1322	11,1
300–399	2	686	5,7
400–499	2	876	7,3
500–999	3	1580	13,2
1000–2999	2	3928	32,8
>3000	1	3312	27,7
celkem	17	11960	100

Při rozčlenění obcí dle velikostních kategorií můžeme vidět, že pouze jedna obec MAS Nízký Jeseník spadá do kategorie spočet obyvatel vyšší než 3000 obyvatel (viz tabulka č.2). Takto je zcela patrné dominantní zastoupení velmi malých obcí na území MAS Nízký Jeseník. Průměrná hustota zalidnění MAS Nízký Jeseník je 37,6 obyvatel/km². Při porovnání s průměrnou hustotou obyvatel v ČR (133 obyvatel/km²) je opět ovněžřejmé, že se jedná o velmi málo osídlenou periferní oblast, která se následně potýká s problémy charakteristickými pro periferní regiony a malé obce (viz tabulka č.3).

Tab. č. 3: Hustota obyvatel v MAS Nízký Jeseník a ve vybraných územích vr. 2010.
[35;43]

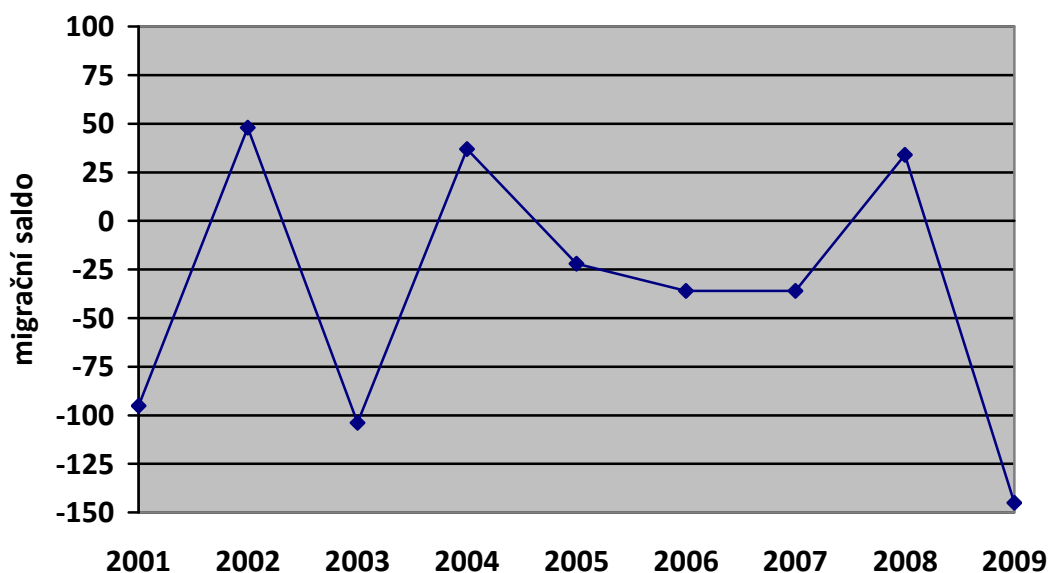
	Počet obyvatel	Katastrální výměra v km ²	Hustota obyvatel
Bílčice	244	24,3	10,0
Dlouhá Stráň	86	2,2	39,1
Dvorce	1467	24,2	60,6
Horní Benešov	2461	20,4	120,6
Horní Životice	342	11,4	30,0
Křišťanovice	272	16,2	16,8
Leskovec nad Moravicí	461	15,6	29,6
Mezina	297	11,4	26,1
Milotice nad Opavou	415	19,2	21,6
Moravskoslezský Kočov	522	15,1	34,6
Moravský Beroun	3312	51,2	64,7
Norberčany	344	22,4	15,4
Razová	521	31,9	16,3
Roudno	197	22,1	8,9
Staré Heřminovy	222	10,2	21,8
Svobodné Heřmanice	537	11,5	46,7
Valšov	260	9,7	26,8
MASNJ	11960	318	37,6
Olomoucký kraj	648414	5159	125,7
Moravskoslezský kraj	1247373	5427	229,8
ČR	10526685	78867	133,5

Předchozí charakteristiky území MAS Nízký Jeseník doplnuje i snižování počtu obyvatel v území (viz obrázek č. 11). Od roku 2001 do roku 2010 klesl počet obyvatel z 12077 na 11960. Vzhledem k nízkému počtu obyvatel v jednotlivých obcích se jedná o značný úbytek zaměstnání a potvrzuje se vládnoucí trend vyhledávání venkova, který doplňuje migrační saldo v území MAS Nízký Jeseník (viz obrázek č. 12) a následující kapitola udává jeho věkové a vzdělanostní strukturu obyvatel v území MAS Nízký Jeseník.

Obr. č.11: Vývoj počtu obyvatel MAS Nízký Jeseník v letech 2001–2010. [60]

Průměrné migrační saldo na území MAS Nízký Jeseník za období 2001–2009 je –35 obyvatel. Je tedy zřejmé, že v regionu převládá migrace obyvatel z území. Největší pohyby byly ve věkové kategorii 15–64 let, tedy lidí v produktivním věku.

Obr. č. 12: Migrační saldo na území MAS Nízký Jeseník v letech 2001–2009. [60]

5.2.1 Věková a vzdělanostní struktura

Porovnáním věkové struktury obyvatel v území MAS Nízký Jeseník v roce 2001 a roku 2009 můžeme vidět úbytek obyvatel v nejmladší věkové skupině do 14 let, který za dané období činil téměř 4%. Naopak se zde zvyšuje podíl obyvatel nejstarších věkových skupin v souladu s trendem stárnutí obyvatelstva (viz tabulka č.4).

Tab. č.4: Věková struktura obyvatel v území MAS Nízký Jeseník v letech 2001–2009.

[60]

Rok	Počet obyvatel	Z toho ve věkových skupinách v %		
		0–14let	15–64let	65let a více
2001	12077	18,3	71,5	10,2
2003	11959	17,3	72,0	10,7
2005	11852	16,3	72,6	11,1
2007	11816	15,8	72,6	11,7
2009	12062	14,8	71,5	13,7

Vzdělanostní struktura obyvatel obcí na území dnešní MAS Nízký Jeseník v roce 2001 podstatně zůstávala ve vzdělanostní struktuře obyvatel Moravskoslezského kraje v České republice (viz tabulka č.5). Podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí byl pouhých 3,3%, což bylo téměř třikrát méně než v ČR. Naopak na území MAS Nízký Jeseník byl vyšší podíl obyvatel se středněškolským a základním vzděláním.

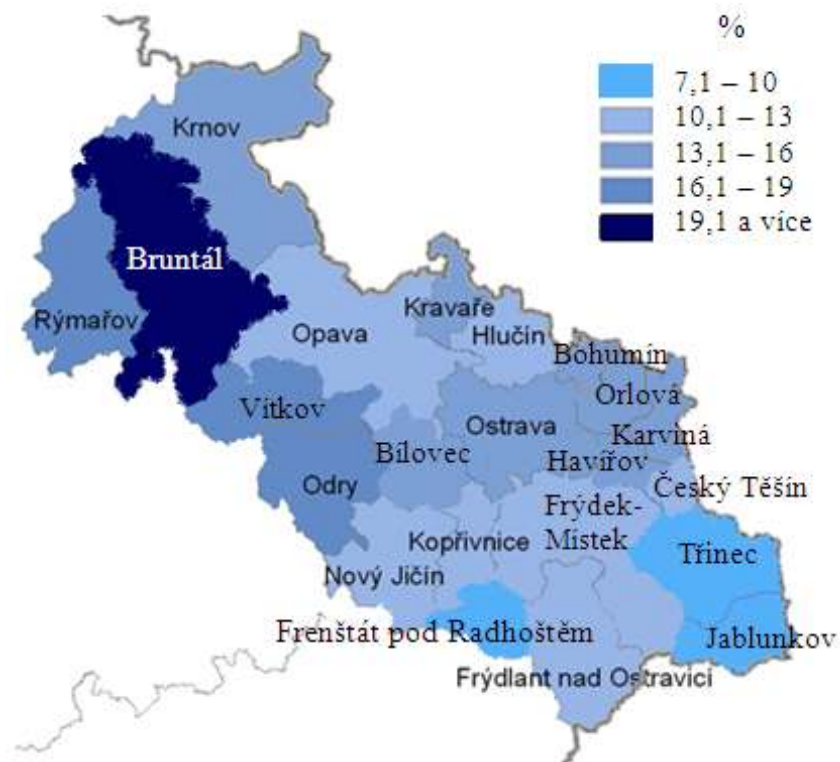

Tab. č. 5: Vzdělanostní struktura obyvatel obcí MANS nízký Jeseník a ve vybraném území ČR v roce 2001. [22]

	Počet obyvatel starších 15 let	V tom podle stupně vzdělání v %					
		Bez vzdělání	Základní vč. Neukončeného	Vyučení střed. odb. bez maturity	Úplné střední smaturitu	Vyšší odborné a nástavné	Vysoké školství
Obce MANS NJ	9846	1,0	32,8	42,7	17,3	1,5	3,3
Okres Bruntál	86118	0,9	27,7	39,8	22,2	2,7	5,4
Moravskoslezský kraj	1051687	0,5	25,2	38,7	23,4	3,1	7,8
ČR	8575198	0,4	23,0	38,0	24,9	3,5	8,9

5.3 Ekonomická struktura a tržní práce

Skoro celé území MANS nízký Jeseník (mimo 2 obcí) se nachází v okrese Bruntál. Bruntálský okres je charakteristický velmi vysokou nezaměstnaností, stejně tak jako přílehlé okresy Krnov a Rýmařov (viz obrázek č. 13). Okres Bruntál je řazen mezi hospodářsky slabé regiony. Obce Moravský Beroun a Norberčany se nachází v Olomouckém kraji, spadají do řady pod obec s rozšířenou působností Šternberk. Správní obvod ORP Šternberk je řazen mezi regiony se soustředěnou podporou státu v letech 2010–2013, konkrétně do kategorie regionů s vysoce nadprůměrnou nezaměstnaností. [36] Průměrná měsíční mzda se v Moravskoslezském kraji pohybuje okolo 22000 Kč (v roce 2010), v okrese Bruntál se pohybuje okolo 20000 Kč. [17] Příčinou v území MANS nízký Jeseník je její výše ovlivněna především nižší vzdělanostní strukturou obyvatel s nízkou odbornou kvalifikací. Uvedené skutečnosti naznačují problematičnost řešení tohoto území z hlediska tržní práce.

Obr. č. 13: Míra nezaměstnanosti v ORP v Moravskoslezském kraji v % k lednu 2011. [41; 51]

5.3.1 Zemědělství

Území je součástí chladné oblasti s velmi proměnlivým počasím. Průměrné zimní teploty činí -3 až -6°C , v letních měsících se pohybují průměrně mezi 14 až 16°C . Počet dní se sněhovou pokrývkou činí 100 – 140 . [37] Nadmořská výška území MAS Nízký Jeseník je rozmanitá, území je řazeno do kategorií hornatín. Téměř třetina území je pokryta lesy (cca 32%). Tyto klimatické a geografické podmínky nejsou příliš vhodné pro provozování intenzivních forem zemědělství, typická je zejména živočišná výroba. V současnosti na území MAS funguje několik zemědělských společenstev a soukromých zemědělců, zabývajících se právě živočišnou výrobou. Přitom na je rovněž rostlinná výroba s některými tradičními plodinami (např. textilní plodiny). Konečně poznamenejme, že s ohledem na přírodní podmínky je stále častější zastoupení rovněž ekologických forem zemědělství.

5.3.2 Průmysl

Na území MAS Nížký Jeseník vždy více p řevládal průmysl nad zemědělstvím, což bylo dáno zejména specifickým reliéfem a podnebí. V minulosti zde fungovaly mnohé továrny (nakovová výroba, strojírna, papírny, tkalcovny), v minulosti došlo k zrušení textilního průmyslu, kdy textilky byly téměř ve všech obcích. Byly zde také mnohá naleziště železné rudy, stavební hokamene, čediče, sopečných tufitů, pískovce a vápence. Vlivem válečných konfliktů, odchodem obyvatelstva a následně zejména v důsledku transformačních změn ekonomiky po roce 1989 se řada podniků v regionu ukázala být nekonkurenceschopná a zanikla. V současnosti na celém území působí jen několik větších podniků, které představují významné zaměstnavatele v regionu. Tabulka č. 6 uvádí počet největších průmyslových subjektů na území MAS Nížký Jeseník.

Tab. č. 6: Největší zaměstnavatelé na území MAS Nížký Jeseník. [37]

Firma	Sídlo	Obor činnosti	Počet zaměstnanců (cca)
Benekov term, s.r.o.	Horní Benešov	strojírenství	okolo 99
Hobes, a.s.	Horní Benešov	kovová výroba	200
Granitol, a.s.	Moravský Beroun	plastikářský prů.	340
KVSE kodivize, a.s.	Horní Benešov, Dvorce	strojírenství	190
Ondrášovka, a.s.	Moravský Beroun	potravinářský prů.	60–80

Společnost Benekov term se zabývá vývojem, výrobou a prodejem automatických kotlů pro spalování tuhých paliv jako hnědého uhlí, dřevní pelety, obilí a dřevní štěpka. Firma Hobes sídlící v Horním Benešově, je největším výrobcem zadlabacích zámků v České republice. Firma má v regionu více než padesátiletou tradici. S růstem firmy a její expanzí na zahraniční trhy rostou počet zaměstnanců a důležitost firmy pro místní pracovní trh.

Největším zaměstnavatelem celého regionu je společnost Granitol se sídlem v Moravském Berouně. Firma Granitol svou dlouholetou tradicí ve zpracování plastů dosáhla pozic největšího výrobce polyetylenových folií v České republice. Počet zaměstnanců se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 300–400 osob.

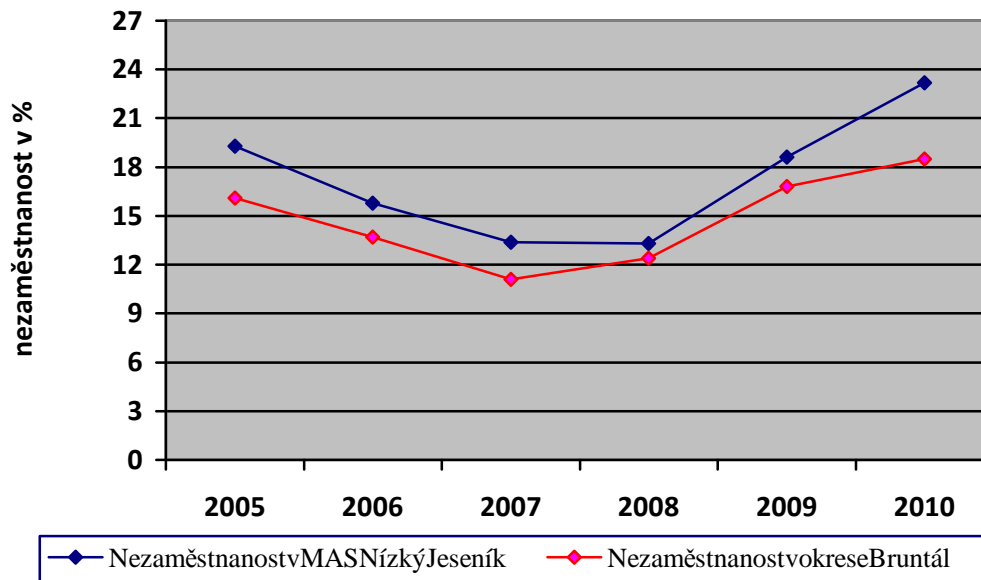
Společnost KVSE kodivize v Horním Benešově odkoupila závod ve Dvorcích (bývalá část podniku Mora Moravia) a rozšířila tak svou výrobu kotlů o výrobu domácích spotřebičů varné techniky. Tímto se stala významným zaměstnavatelem regionu. Společnost Ondrášovka je výrobcem minerální vody Ondrášovka a léčivé minerální vody Šaratica. Stáčírná minerální vody s dlouhou tradicí se nachází v obci Ondrášov, na území MAS Nízky Jeseník.

V současnosti je pro region MAS Nízky Jeseník charakteristický nízký podíl zemědělského podnikání. Jejich ekonomická struktura je rozmanitá, především jde o zemědělství, strojírenství či nabídku služeb. Oblast území MAS je vhodná zejména pro rozvoj podnikání v oblasti cestovního ruchu. K přilákání nových podnikatelských subjektů do regionu mohou sloužit nízké ceny parcel, které se pohybují v průměru kolem 15 Kč/m².

5.3.3 Nezaměstnanost

Zánik velkého počtu podniků v regionu vlivem transformačního procesu znamenal značný nárůst nezaměstnanosti. Díky průměrné minulosti je vzdelávanostní struktura lidí, ucházejících se o práci, nevýhodná s nejvyšším podílem oslabených základních vzdělání a s výškovým listem. Průměrný není ani podíl ekonomické aktivity, který se pohybuje okolo 50%. [37] Jak již bylo řečeno, okres Bruntál je vlivem svých charakteristik, jako jsou nízká životní úroveň, vysoká nezaměstnanost a nízká hustota zalidnění, řazen mezi hospodářsky slabé regiony. Míra nezaměstnanosti v okrese Bruntál (18,5% v lednu 2011) dlouhodobě výrazně převyšuje průměrnou míru nezaměstnanosti v ČR (9,7% v lednu 2011). [41]

Nezaměstnanost v území MAS Nízky Jeseník byla vždy vyšší než v okrese Bruntál (viz obrázek č. 14). Celosvětová krize vedla k dalšímu zvýšení nezaměstnanosti, kdy v roce 2009 dosahovala v průměru 18,6%. V lednu roku 2011 se však průměrná nezaměstnanost vyšplhala až na 23,2%. Dlouhodobě je nejhorší situace v zaměstnávání žen, vzhledem ke struktuře hospodářství v regionu.

Obr. č. 14: Vývoj nezaměstnanosti v MAS Nízký Jeseník a v okrese Bruntál v letech 2005–2010. [41;42]

Vyčíslením míry nezaměstnanosti v jednotlivých obcích MAS Nízký Jeseník (viz tabulka č. 7) můžeme vidět, že více jak polovina obcí mírou nezaměstnanosti přehračuje hranici 20%. Ve dvou nejvíce postižených obcích překročila hranici 30%. Míra nezaměstnanosti v regionu nadále stoupá a je dlouhodobě velkým problémem.

Tab. č. 7: Míra nezaměstnanosti v obcích MAS Nízký Jeseník v lednu 2011. [42]

Obec	Nezaměstnanost v %	Obec	Nezaměstnanost v %
Bílčice	19	Moravskoslezský Kočov	23,6
Dlouhá Stráň	25	Moravský Beroun	18,9
Dvorce	16,8	Norberčany	16,4
Horní Benešov	19,7	Razová	30,7
Horní Životice	26,6	Roudno	28,1
Křišťanovice	16,2	Staré Heřmanovy	28,9
Leskovec nad Moravicí	22,7	Svobodné Heřmanice	18,8
Mezina	23,5	Valšov	27,3
Milotice nad Opavou	31,9		

5.4 Občanská vybavenost

Jak je uvedeno v předchozích kapitolách, území MAS Nízky Jeseník je charakteristické velmimalými obcemi s nízkým počtem obyvatel. Počet obyvatel má zásadní vliv na občanskou vybavenost jednotlivých obcí. Občané nejmenších obcí jsou odkázáni na dojíždění do větších obcí či měst, která zabezpečují základní občanskou vybavenost. Vybavenost v obcích MAS Nízky Jeseník je v minimální, jak dokažuje tabulka č.8.

Tab. č.8: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích MAS Nízky Jeseník. [32]

	Škola	Zdravotnické zařízení	Pošta
Bílčice	NE	NE	NE
Dlouhá Stráň	NE	NE	NE
Dvorce	MŠ, ZŠ	ANO	ANO
Horní Benešov	MŠ, ZŠ, SŠ	ANO	ANO
Horní Životice	NE	NE	NE
Křišťanovice	NE	NE	NE
Leskovec nad Moravicí	NE	ANO	NE
Mezina	NE	NE	NE
Milotice nad Opavou	NE	NE	NE
Moravskoslezský Kočov	NE	NE	NE
Moravský Beroun	MŠ, ZŠ	ANO	ANO
Norberčany	NE	NE	NE
Razová	malotřídní ZŠ (1.st.)	ANO	ANO
Roudno	NE	NE	NE
Staré Heřminovy	NE	NE	NE
Svobodné Heřmanice	malotřídní ZŠ (1.st.)	NE	NE
Valšov	NE	NE	NE

5.4.1 Zdravotní a sociální péče

Zdravotnické služby jsou provozovány jen v pěti obcích MAS Nízký Jeseník. Obce Leskovice nad Moravicí, Razová a Dvorce zajišťují služby praktického lékaře pro dospělé. Ve městech Horní Benešov a Moravský Beroun jsou mimo ordinaci praktického lékaře poskytovány také služby zubní ordinace, diabetologické ordinace a lékárny. Na území MAS Nízký Jeseník se nachází dvě léčebny dlouhodobě nemocných, které jsou hojně využívány lidmi z celého regionu. Tyto léčebny poskytují ambulantní následnou péči (1 úzkově oddělení). [39; 46] Zavedenou praxí je dojíždění praktických lékařů do okolních obcí a specialistů do zdravotních středisek, většinou jeden den v týdnu. Širší nabídka zdravotnických služeb specialistů je poskytována v ORP Bruntál a Šternberk v krajských městech. Vzhledem k věkové struktuře obyvatel MAS Nízký Jeseník a celorepublikovému trendu stárnutí populace, je zachování zdravotnických služeb řízení v regionu velmi důležité.

Sociální péče pro obyvatele MAS Nízký Jeseník je zajišťována nejbližší v ORP Bruntál a Šternberk. Přímou v území MAS Nízký Jeseník se v této oblasti angažuje pouze město Moravský Beroun, které provozuje Dům s chráněným bydlením pro seniory a zdravotně postižené občany. Dům je v současnosti plně obsazen. [39]

Další oblastí je činnost Komunitního centra Sdružení Romů na Moravě a občanského sdružení Romodrom, které se snaží pomoci osobám ohroženým sociálním vyloučením. Zajišťují pravidelné nabídky pro trávení volného času Romů, rozvoj jejich dovedností a znalostí a předcházení patologických jevů jakožto školáctví, drobná kriminalita či toxikomanie. [39] Vzhledem ke stále vzrůstajícímu počtu Romů v této oblasti je řešení dané problematiky velmi důležité.

5.4.2 Kultura a sport

Kulturní a sportovní aktivity přispívají k větší spolupráci mezi občany a jejich participaci na rozvoji regionu. Tyto aktivity je nutné budovat „zespodu“, tzn. z iniciativy občanů za podpory obce, protože jen tak mají vyšší šanci na udržení a další rozvoj. Kulturní a sportovní akce různého charakteru pořádají lidé i v nejmenších obcích. Avšak z hlediska kulturních a sportovních spolků působících v daném území, se budeme opět bavit pouze o obci Dvorce a městech Horní Benešov a Moravský Beroun. Co se kultur týče, poskytují tyto obce svým obyvatelům knihovnu, kino, kulturní centrum a základní uměleckou školu

svých územních oborů. [38; 39] Ze sportovních aktivit v těchto obcích můžeme hovořit především o tělocvičnách, místním fotbalovém klubu, bazénu a sauně.

5.5 Dopravní infrastruktura

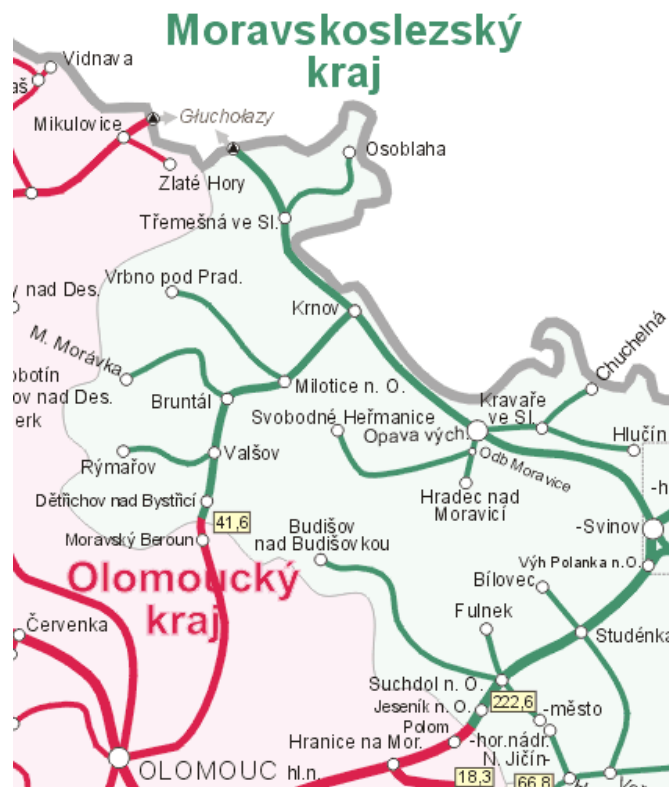
Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, území MAS Nízký Jeseník je periferním regionem, pro něž je charakteristická špatná dopravní infrastruktura. Stav dopravní infrastruktury je velkým problémem pro region, protože kvalitní dopravní infrastruktura a dobrá dostupnost jsou velmi důležitými kritérii pro nové investice a tím i pro rozvoj regionu. Přispívá také k ochotě lidí cestovat za prací, čímž se snižuje odliv lidí z venkova. Dopravní infrastruktura v MAS Nízký Jeseník je tvořena především silniční sítí. Železniční síť se na území MAS vyskytuje pouze okrajově.

5.5.1 Železniční doprava

Železniční doprava funguje pouze ve 3 obcích MAS Nízký Jeseník. Jedná se o obec Moravský Beroun, Valšov a Milotice nad Opavou, jejichž územím prochází železniční trať mezi Olomoucí a Opavou (viz obrázek č. 15). Ideo jednodokolejnou neelektrifikovanou trať, která je součástí celostátní dráhy. Vlakové spojení fungovalo i s obcemi Horní Benešov a Svobodné Heřmanice na regionální trati s Opavou. Osobní přeprava v tomto úseku byla ukončena v roce 2005. [61; 62]

Obrázek č. 15 dokazuje, že obyvatelé obcí v MAS Nízký Jeseník jsou odkázáni na silniční dopravu. Železniční doprava je využívána obyvateli výše zmíněných obcí především jako jízda do škol a zaměstnání a to zejména do Olomouce, Bruntálu a Krnova. S využíváním železniční dopravy je v území spojen problém dostupnosti jezdnotlivých nádraží. Tedy i když nacházejí mimo jednotlivé obce (v vzdálenosti do 5 km) a je to dle nutnosti zajištění přepravy osob na jednotlivá nádraží. Přeprava je zajištěna místními autobusovými dopravci, ale pouze vybranými spojůmi.

Obr. č. 15: Mapa železniční sítě na území MAS Nížký Jeseník. [15]

5.5.2 Silniční doprava

Územím MAS Nížký Jeseník neprochází žádná dálnice ani rychlostní silnice. Území je lemováno silnicemi I. třídy mezi Olomoucí a Krnovem (silnice č. 55), Olomoucí a Opavou (silnice č. 46) a Bruntálem a Opavou (silnice č. 11). Obce, kterými prochází silnice I. třídy (Moravský Beroun, Dvorce, Bílá Čice, Horní Benešov, Valšov) mají dobrou dopravní napojení na ORP a krajská města. Ostatní obce jsou napojeny silnicemi II. třídy, většinu sítě však tvoří místní komunikace III. třídy (viz obrázek č. 16).

Obr. č.16: Silniční síť MAS Nížký Jeseník. [54]

Zobrazku č.16 je zřejmé, že silniční infrastruktura byla narušena výstavbou vodní nádrže Slezská Harta, kdy bylo zatopeno (zcela nebo částečně) mnoho obcí a s nimi vybudovaná infrastruktura. Tyto obce tak přišly o část dopravní sítě, která je spojovala s okolními vesnicemi i s ORP Bruntál.

Autobusovou dopravu na území MAS Nížký Jeseník zajišťují především TQM – holding, s.r.o., Veolia Transport Morava, a.s. a ČSAD Ostrava, a.s. Četnost spojů je velmi rozdílná, pokud se jedná o obce ležící přímo u silnicích. Tímto se liší mezi Bruntálem, Opavou a Olomoucí a ostatními obcemi. Víkendové spojení jak mezi jednotlivými obcemi, tak do ORP a krajových měst je velmi nízké, což omezuje možnosti kulturního využití obyvatel a cestovních ruchů v regionu.

5.6 Technická infrastruktura

Vybavenost technickou infrastrukturou v jednotlivých obcích je rozdílná (viz tabulka č. 9). Ze všech obcí pouze obec Dlouhá Stráň, která je s 86 obyvateli nejmenší obcí MANS nízký Jeseník, není vybavena vodovodem, kanalizací ani plynovodem. Lidé se zde zásobují pitnou vodou z vlastních zdrojů. Největší zásobárnou pitné vody je vodní nádrž Slezská Harta, nacházející se na řece Moravici. Mezi další zásobárny patří menší zdroje v regionu.

Tab. č. 9: Vybavenost obcí MANS nízký Jeseník technickou infrastrukturou. [35]

	Vodovod	Kanalizace	Plynofikace
Bílčice	ANO	ANO	NE
Dlouhá Stráň	NE	NE	NE
Dvorce	ANO	ANO	NE
Horní Benešov	ANO	ANO	ANO
Horní Životice	ANO	NE	ANO
Křišťanovice	ANO	NE	NE
Leskovec nad Moravicí	ANO	ANO	NE
Mezina	ANO	NE	NE
Milotice nad Opavou	ANO	NE	NE
Moravskoslezský Kočov	ANO	NE	ANO
Moravský Beroun	ANO	ANO	ANO
Norberčany	ANO	NE	NE
Razová	ANO	ANO	NE
Roudno	ANO	NE	NE
Staré Heřminovy	ANO	NE	NE
Svobodné Heřmanice	ANO	ANO	ANO
Valšov	ANO	NE	NE

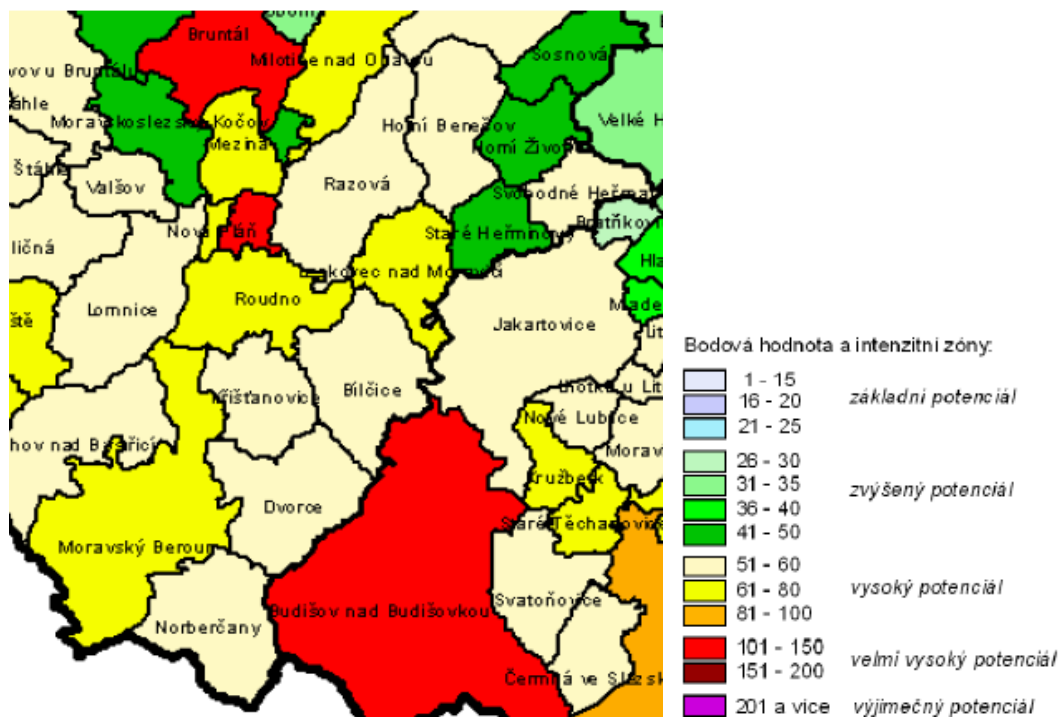
Napojení na kanalizaci a čističku odpadních vod má 7 obcí. Vzhledem k velikosti obcí, od kterých se odvíjí jejich rozpočty, je pro ně vybudování kanalizace a napojení na čističku odpadních vod velmi finančně náročné. V roce 2008 využily proto města Moravský Beroun

a Horní Benešov možnost částečného financování dotacemi na budování kanalizačního systému, dle vytvořené strategie rozvoje území.

Plynofikováno je pouze 5 obcí (29%) MAS Nízký Jeseník. V obcích se začíná stavět plynovody s výraznou podporou státu. V současnosti je plyn pro mnohé lidi velmi drahým způsobem vytápění, a proto oně v malých obcích nestojí a nedochází tak v jednotlivých obcích k budování plynofikace. Velice často se stává, že se obyvatelé malých obcí, kde byl plyn zaveden, kvůli rostoucí ceně plynu opouštějí kvůli ekologickému vytápění svých domů pomocí tuhých paliv.

5.7 Cestovní ruch

Území MAS Nízký Jeseník má díky přírodním předpokladům významný potenciál rozvoje cestovního ruchu, ať už z hlediska atraktivnosti samotného území kolem Slezské Harty, či jako součást turistické oblasti Jeseníků. Ústav územního rozvoje ČR provádí hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území České republiky na základě lokalizačních podmínek a předpokladů cestovního ruchu. Hodnocení na území MAS Nízký Jeseník zobrazuje obrázek č. 17.

Obr. č. 17: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území MAS Nízký Jeseník
vr. 2002. [10]

Většina obcí MAS Nízký Jeseník se dle bodového ohodnocení lokalizačních předpokladů řadí do kategorie vysokého potenciálu cestovního ruchu. Avšak realizační faktory z lokalizačními značně zaostávají a je nutné je neustále inovovat a rozvíjet, neboť mohou mít značný vliv na počet návštěvníků v regionu. Lokalizačním a realizačním předpokladům regionu se věnují následující podkapitoly.

5.7.1 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady umožňují umístění aktivit cestovního ruchu v daném území. Vytvářejí se atraktivitou přírody, krajiny či místními kulturními hodnotami. Lze je rozdělit na přírodní předpoklady (představují vhodnost krajiny pro určitou aktivitu, jsou nejméně ovlivnitelné), kulturně historické památky a kulturní a sportovní akce (pořádání akcí v úže obecně více ovlivnitelné v rámci regionu a například turisticky). [10]

- **Přírodní předpoklady**

Území MAS Nízký Jeseník má velmi vysoký přírodní potenciál, který utváří hlavní faktor rozvoje cestovního ruchu. Hlavním lákadlem pro turisty je neporušená krajina, vyhaslé sopky utvářející jedinečný ráz krajiny a čisté prostředí. Nacházejí se zde rozsáhlé cyklistické stezky, jejichž trasy jsou vedeny lesními a polními cestami, část z nich však vede i po místních silnicích. Jsou dobře značeny a s voubtížnostmi vyhovují jak rekreačním cyklistům (např. stezka na místní vrchol Slunečnou), tak i velmi náročným cyklistům (do horských středisek Jeseníku – např. Karlova Studánka). Pro lepší viditelnost by bylo vhodné umístit na cyklostezkách více orientačních panelů s poutávkami na přírodní zajímavosti v okolí. Cyklistické stezky jsou doplněny stezkami pro pěší turistiku. Výhledy, které poskytují krajina lesů, luk, horských masivů a pastvin jsou nezapomenutelné. Zajímavé jsou i stezky po vyhaslých sopkách, kterých v území najdeme několik. Nejznámější a nejzachovělejší sopkou, zařazenou mezi národní přírodní památky České republiky, je Velký Roudný, dosahující výšky 780 m. [39]

Velmi známý je pramen minerální vody Ondrášovka, který pramení v chráněné krajinné oblasti v podhůří Nízkého Jeseníku. První zmínky pocházejí již se 13. století, díky čemuž je jednou z nejstarších minerálních vod v České republice. Nejvydatnější pramen Ondrášovky je v obci Sedm Dvůrů, který díky hloubce vrtu zaručuje maximální čistotu vody již po několik desetiletí. Voda by měla mít nízký obsah sodíku a vysoký podíl vápní-

kuprohlášenazalé čivouatentopramensetakstalvelmioblíbeným lid mivširokémokolí, většinasudosáhlipocelé Českérepublice.[47]

Velmid ůležitouatraktivitouproregionsestalaivodníná držSlezskáHarta,kterásizískala svéobdivovatelezejménaprojedine čnouscenerii.SlezskáHartasisvýmvýznamemdobylapozornostnárodníhovýznamuausilujeorožší řenípov ědomíivmezinárodním ěřítku. Nadmořskávýškaregionupohybujícísevpř ůměruokolo535m,umož ňujevyužitíúzemí prosjezdovéab ěžeckélyžování.Díkydlouhotrvajícísn ěhovépokřívcejemožnovyužívat velkémnožstvíb ěžkařskýchtras. Pro sjezdovélyžovánílze využítmenšíc hsvah ůp římo vobcíchMASNízkyJeseníkatakěhorskýchst ředisekJeseník ů,nabízejícíchkomplexn ějšíslužby(ubytování,wellness,r ůznouobtížnostsjezdovek čisnowboardovéparky).Nevýhodouregionujenedostatekp řírodníchium ělýchvodníchplochur čenýchkekoupání.

- **Kulturněhistorickěpamátky**

NaúzemíMASNízkyJeseníkseenacházížádněhisto rickěpamátkynárodníhovýznamu. Naopak,jakjižbylozmín ěno,jezdemnohozchátralýchbudovaaareál ů,okterésenikdo nestaráakterénarušujíp řírodnírázkrajiny. Velkémnožstvíneobhospoda řovanýchbudov bylozap říčiněnovysídlením p ůvodníhoobyvatelstvaanáslednýmdosídlením,kdysilidě nevytvořilivztah kmajetku a nem ěli zájem na jejich správ ě. Najdemezde však velké množstvípamátek místního a lokálního významu. Jedn ásezejménaokostely,kaple,pozůstatkyt ěžební činnosti(vápencovápec,t ěžebníložiska,zejménarudya tufit ů),vále čně památníky čipamátněstromy.

- **Kulturníasportovníakce**

Ačkolipo řádáním kulturních a sportovních akcí v daněm region ů jemožněp řilákatnemalé množstvíturist ůarozší řítakpov ědomíoregionudálenežjennamístní ěilokálníúrovni, jejichvytvá řenívregionubezhistorickýchtradicazvyk ůjeobtížně.Vjednotlivýchobcích MASNízkyJeseník jsoupo řádánykulturní a sportovní akce místního významu, kterěse vážíkjednotlivýmro čnímobdobím či historickýmudálostem(nap ř.stav ěnímájky,oslava dětskéhodne,duchovníkoncerty,zábavy,pálení ěarodějnic,hody,plesy, řemeslnějarmarky). Regionální význam majíkaždoro ční sout ěže sbor ů dobrovolných hasič ů jednotlivých obcí. Sbory se ů častněi sout ěžívrámci kraje. Stejněhovýznamudosahujíimístn ěíftobalo-

vekluby a také již několik let po řádném zřízení soutěže v Moravském Berouně, která každoročně láká již velkou četnu návštěvníků.

Sportovní akce národního významu jsou doménou přehrady Slezská Harta. Zde získávána popularita turistika, kterou zajišťují divočí jezdky v okolí. Nabídka pro turisty rozšiřuje i možnost potápění na přehradě. Zde je nejvyšším lákadlem pohled na dno přehrady, na kterém se nachází zřůstatky zatopených vesnic a také most, zachovaný v původním stavu. Národního významu zde v posledních letech dosahují rybářské soutěže a to zejména díky výborným podmínkám pro rybaření a klidné lokalitě přehrady. Přehradu je také stále častěji využíván k jachtingu. Od roku 2010 na Slezskou Hartu vyplouvá také výletní loď, která pojme až 20 návštěvníků. Věhlas Slezské Harty roko d roko steap řinášit ak pro region více turistů. Stímto je ovšem spojená nutnost neustálého zlepšování a rozšiřování nabídky služeb. Proto se obce mikroregionu Slezská Harta rozhodly vytvořit jednotný informační systém, na jehož tvorbu nyní spolupracují. [55]

5.7.2 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady pomáhají uskutečnit nároky jedince v cestovním ruchu. Lze je rozdělit na dopravní předpoklady (dostupnost území) a materiálně technické předpoklady (vybavenost území ubytovacími, stravovacími, sportovními a jinými zařízeními). [10]

Podíváme-li se na technické předpoklady území MAS Nízký Jeseník, jsou časná nabídka ubytovacích a stravovacích zařízení dostatečná. Avšak pro budoucí rozvoj cestovního ruchu je potřeba nabídku rozšířit a zkvalitňovat. V území se nachází především ubytování rodinného typu, kdy lidé část svého domu pronajímají turistům. Vzhledem k rostoucímu významu Slezské Harty se zvyšuje i poptávka po ubytování v jejím okolí, což může být impulzem pro místní obyvatele ke zvýšení nabídky ubytovacích a stravovacích služeb. S rostoucím počtem turistů je důležité také vybudování zázemí pro návštěvníky (např. úschovna či půjčovna sportovních potřeb), včetně informačního centra. Je nutné dbát také na prezentaci nabízených služeb v území, například na internetových stránkách (např. stránky Mikroregionu Slezská Harta) či v jiných médiích. Zejména je nutné se zaměřit na ucelenou propagaci regionu a nabízených služeb pro zvýšení konkurenční schopnosti regionu a přilákání více návštěvníků.

5.8 Financování

Členové MAS Nízký Jeseník se stále více podílí na rozvoji území, což dokazuje nejenom rostoucí základna členů, ale také vzrůstající příjmy a výdaje (viz tabulka č. 10).

Tab. č. 10: Výše příjmů a výdajů MAS Nízký Jeseník v letech 2006–2009. [2]

Rok	Stav peněžních prostředků	Příjmy	Výdaje	Rozdíl
2006	8426,25	91082,25	82656	0
2007	28550,38	653822,88	625272,50	0
2008	-498	445480	1006667	-561685
2009	-3774	2593676	2995800	-405898

Rozdíly v příjmech a výdajích byly způsobeny dotací od Státního zemědělského a intervenčního fondu na realizaci Strategického plánu Leader (dotace na administrativní výdaje). Tato dotace je poskytována postupně v etapách v průběhu kalendářního roku, vždy zprůměrně na základě prokazatelných a uskutečněných výdajů. K předfinancování administrativních výdajů uzavřela MAS úvěrovou smlouvu s Českou spořitelnou. Půjčka za rok 2009 byla splacena v roce 2010, po obdržení dotací za dané období. Členské příspěvky, které jsou součástí příjmů MAS Nízký Jeseník, byly pro rok 2009 stanoveny ve výši uvedené v tabulce č. 11.

Tab. č. 11: Výše členských příspěvků MAS Nízký Jeseník v K. č. 2009. [2]

Člen	Výše příspěvků v Kč
Obec	2,5/jednoho obyvatele
Podnikatel	2500
Nezisková organizace	500

Absolutní vyjádření výše členských příspěvků zobrazuje tab. č.12.

Tab. č.12: Příspěvky členů MAS Nízký Jeseník v K č za rok 2009.[2]

Člen	Příspěvek za rok 2009 v K č
Obce	29453
Podnikatelé	45000
Neziskové organizace	2000
Celkem	76453

Příspěvky členů MAS Nízký Jeseník za rok 2009 tvořily 76453 K č, což jsou 3 % z celkových příjmů. Ostatní příjmy byly tvořeny dotacemi z krajů, ze státních fondů a z Evropské unie.

6 REALIZOVANÉ PROJEKTY V MAS NÍZKÝ JESENÍK

Počet podpořených projektů každým rokem roste, avšak tento region stále patří k těm, které čerpají minimum dotací z národních a evropských zdrojů. V r. 2008 uspěla MAS Nízky Jeseník se žádostí o realizaci Strategického plánu rozvoje Leader, poskytující dotace na rozvoj území sdíleným na plánování a realizaci rozvojových projektů na nejvyšší možné úrovni, tedy konkrétními lidmi. Strategický plán Leader byl vytvářen za účasti veřejnosti s finanční podporou Programu obnovy venkova. [2]

Pro lepší přehlednost projektů v MAS Nízky Jeseník, kterými se členové ucházejí o dotace, byl zpracován akční plán. Počet podpořených a uskutečněných projektů na území MAS Nízky Jeseník v jednotlivých letech ukazuje tab. č. 13. Žádosti k podpoře projektů podávali obce, podnikatelé i neziskové organizace.

Tab. č. 13: Počet podpořených projektů v MAS Nízky Jeseník v letech 2006–2009. [2]

Rok	Počet projektů	Z toho podpořených dotací
2006	8	6
2007	21	14
2008	19	11
2009	19	16

Více než polovina projektů každým rokem byla uskutečněna z podpory krajů, státu či Evropské unie. Ostatní projekty financovali členové z vlastních zdrojů. Stále více projektů je připravováno také partnerskými místními akčními skupinami.

Projektůměřovaly zejména do oblastí:

- Modernizace zemědělských podniků a řízení hodnoty potravinářských produktů.
- Podpora cestovního ruchu.
- Obnova a rozvoj vesnic.
- Vzdělávání a informace. [2]

Podíváme-li se na realizaci jednotlivých projektů z hlediska druhu žadatele, je zřejmé, že se nejvíce angažuje ve veřejný sektor, tedy jednotlivé obce a dobrovolné svazky obcí v regionu. Obce každým rokem uskuteční nejvíce projektů, neboť mohou díky dotacím realizovat finančně nákladné projekty, na které by neměly dostatek vlastních finančních zdrojů (viz tabulky č. 14 a 15). Projekty směřovaly zejména do budování technické infrastruktury, modernizaci silnic či rekonstrukci obecního prostranství.

Tab. č. 14: Realizované projekty v MASNízký Jeseník dle veřejného a soukromého sektoru. [2]

Rok	Počet projektů	Z toho realizovaných:	
		Veřejným sektorem	Soukromým sektorem
2006	8	8	0
2007	21	16	5
2008	19	17	2
2009	19	13	6

Tab. č. 15: Realizované projekty v MASNízký Jeseník dle oblastí realizace v letech 2006–2009. [2]

Oblast realizace	Počet projektů	Z toho realizovaných:	
		Veřejným sektorem	Soukromým sektorem
Modernizace zemědělských podniků	4	0	4
Podpora cestovního ruchu	5	3	2
Zlepšení vybavenosti a vzhledu obcí	39	39	0
Vzdělávání a informace	4	0	4

Rozdělení uskutečněných projektů celkových nákladů podle oblastí realizace ukazuje tabulka č. 16. Z celkového počtu 39 projektů na zlepšení vybavenosti a vzhledu obcí bylo 22 podpořeno dotací. Nejnákladnější projekty směřovaly do výstavby kanalizací (108 mil. Kč), opravy školských zařízení a rekonstrukce komunikací. Méně nákladné projekty (např. menší opravy městských budov, modernizace místních rozhlasů) realizovaly obce z vlastních zdrojů. Nejmenší finanční prostředků bylo investováno do oblasti vzdělávání a informací. Bylo by vhodné v této oblasti realizovat více projektů, zejména se zaměřit na problémovou oblast zaměstnávání lidí. Z toho tudíž odůvodňuje návrhové části navržen projekt na doplnkové vzdělávání osob, který se zaměřuje na oblast počítačových dovedností a jazykových znalostí.

Tab. č. 16: Investované finance v projektech v jednotlivých oblastech realizace s finanční dotací v letech 2006-2009. [2]

Oblast realizace	Počet projektů	Celkové náklady v Kč	Dotace
Modernizace zemědělských podniků	4	7600853	3628232
Podpora cestovního ruchu	5	10701855	7262000
Zlepšení vybavenosti a vzhledu obcí	22	164954102	12 2332712
Vzdělávání a informace	2	250000	250000

7 SWOT ANALÝZA ÚZEMÍ MASNÍZKY JESENÍK

7.1 Lidské zdroje a práce

Silné stránky

- Levná pracovní síla vzhledem k dosaženému vzdělání obyvatel.
- Nízké mzdy.

Slabé stránky

- Kvalifikace obyvatel neodpovídající současným trendům v ekonomice.
- Nižší úroveň vzdělanosti.
- Nízká nabídka pracovních příležitostí pro lidi s vyšším vzděláním.
- Odchod mladých kvalifikovaných lidí.
- Slabé kořeny obyvatel regionu.
- Projevující se trend stárnutí obyvatel.

Příležitosti

- Ochota obyvatel k rekvalifikaci.
- Snaha investorů využít dostupnou nabídku zaměstnané pracovní síly.

Hrozby

- Neustálá rostoucí nezaměstnanost.
- Vysoká míra migrace obyvatel do větších měst.
- Špatné podmínky pro uplatnění nižšího trhu práce.
- Vzdělávání pro měrný výdělek obyvatel.
- Úbytek základních škol, neexistence učilišť pro tradiční řemesla.
- Velmi nízká možnost doplnění kvalifikace.
- Nárůst negativních sociálně ekonomických jevů v společnosti.

7.2 Ekonomika a podnikání

Silné stránky

- Levná pracovní síla.
- Vysoký potenciál území pro rozvoj podnikání v cestovním ruchu.
- Volné objekty a pozemky vhodné pro rozvoj podnikání.
- Příznivá cena parcel, půdy a domů.

Slabé stránky

- Nepříznivé klimatické a geografické podmínky pro rostlinnou výrobu.
- Nízká kvalifikace obyvatel.
- Nezájem obyvatel v rozvoji podnikání území kvůli slabým vazbám k území.
- Nedostatečné vlastní zdroje a úvodní zkušební období v regionu.
- Špatná návratnost investic.

Příležitosti

- Aktivity regionu pro přilákání investorů a rozvoj cestovního ruchu.
- Rostoucí využívání dotací.
- Vytvoření výhodných podmínek pro podnikatele a investory.
- Množství opuštěných objektů, které se dají využít podnikatelským aktivitám.

Hrozby

- Snižování státních finančních dotací malým obcím.
- Příchod nových podnikatelských subjektů nedisponujících přírodními potenciály území.
- Zhoršení životního prostředí vlivem vzrůstajících a nedostatečně kontrolovaných ekonomických činností v regionu.
- Přetrvávání negativních ekonomických trendů v regionu.

7.3 Dopravní technická infrastruktura

Silné stránky

- Hustá síť silniční sítě.
- Pokračující rozvoj technické infrastruktury.
- Možnost budování infrastruktury dle nejnovějších norem.

Slabé stránky

- Špatný stav dopravní infrastruktury.
- Nízká dopravní obslužnost.
- Chybějící pokrytí území železniční sítí.
- Problémy dojíždění vlaků a autobusů.
- Chybějící vodovod v obci Dlouhá Stráň.
- Nedořešené odkáňování obcí.

Příležitosti

- Rozšiřování propagace cyklotras.
- Dobré spojení s atraktivním územím Jeseníků.
- Využívání dotací pro budování infrastruktury.

Hrozby

- Zhoršující se stav místních komunikací.
- Snižování dopravní obslužnosti a tím i dostupnosti pracovních příležitostí.
- Neexistence napojení na dální síť.
- Zhoršení stavu životního prostředí v úlinedo řešení technické infrastruktury.

7.4 Cestovní ruch

Silné stránky

- Kvalitní životní prostředí s polospolečnými přírodními zajímavostmi.
- Přehrada Slezská Harta.

Slabé stránky

- Nedostatečně rozvinutá základna pro cestovní ruch (absence zařízení cestovního ruchu a poskytovaných služeb).
- Pomalý rozvoj podnikatelských subjektů (ubytovací a stravovací kapacity).
- Nízká propagace regionu.
- Nedostatek kvalitních map.

Příležitosti

- Partnerství podnikatelských subjektů v oblasti cestovního ruchu.
- Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu a kvalitní navázání souvisejících služeb (ubytování, stravování, kulturní akce).
- Jednotnost a podpora při rozvoji služeb u přehrady Slezská Harta jako hlavního rozvojového potenciálu.
- Zviditelnění území prostřednictvím lepší propagace.
- Podrobný turistický průvodce pro mikroregion s přírodními zajímavostmi.
- Zájem na pořádání a udržení kulturních a sportovních akcí.

Hrozby

- Nedostatečná motivace obyvatel pro rozvoj podnikatelských aktivit v cestovním ruchu.
- Nízká státní podpora rozvoje cestovního ruchu a podnikání.
- Investiční atraktivita území v srovnání s podobnými lokalitami v ČR.

8 MOŽNOSTI ROZVOJE MASNÍZKÝ JESENÍK

Tato část diplomové práce se zabývá návrhy projektů, které svou realizací mohou přispět k lepší propagaci regionu a přilákání vyššího počtu návštěvníků. Projekty se zaměřují jak na samotnou propagaci, tak na zlepšení a rozšíření nabídky poskytovaných služeb pro návštěvníky.

8.1 Modernizace vytvoření a turistické infrastruktury v území MASNízky Jeseník

Operační program

Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko

Prioritní osa

Prioritní osa 2 Podpora prosperity regionu

Oblast podpory

Oblast podpory 2.2 Rozvoj cestovního ruchu

Název projektu

Modernizace vytvoření a turistické infrastruktury v území MASNízky Jeseník

Místo realizace

Území MASNízky Jeseník

Zdůvodnění potřebnosti projektu

Území MASNízky Jeseník je vhodné pro rozšíření cykloturistiky. Na území se nachází dostatek tras, které však pro lepší atraktivitu potřebují modernizovat. Současný stav nevyhovuje z hlediska informačních panelů, návaznosti tras na přírodní památky, kterých je v regionu dostatek, avšak nejsou plně využívány pro propagaci v cestovním ruchu, a z hlediska nedostatku dopravních míst. Toto jsou hlavní faktory nízkého zájmu turistů o využívání tras v regionu.

Cílová skupina

Domácí a zahraniční turisté

Obyvatelů území MASNízký Jeseník a okolních regionech

Podnikatelské subjekty v regionu

Popis cíle projektu

Cílem projektu je zkvalitnění turistické infrastruktury výstavbou a obnovou turistického značení, spolu s vytvořením odpočinkových zón. Trasy turistické infrastruktury budou podrobněji řevedeny domapy regionu, kde budou vyznačeny stezky vedoucí územím MASNízký Jeseník spolu s navázáním na přírodní a kulturní památky regionu (vulkány, vodní nádrže apod.) a stravovací a bytovací služby. Mapa poskytne ucelený přehled sítě stezek v území a jejich napojení na území Jeseníků, což pomůže propojit jednotlivé regiony a návštěvníkům tak poskytne širší nabídku turistických možností. Podrobná mapa značených jednotlivých tras a orientační trasáchna území MASNízký Jeseník a jeho okolí.

Klíčové aktivity

Modernizace turistické infrastruktury

Výstavba informačních panelů, odpočinkových zón

Vytvoření podrobných map turistických tras vyznačením přírodních památek

Propagace stezek

Žadatel projektu

Místní akční skupina Nízký Jeseník

Partner

Obce území MASNízký Jeseník

Indikátory

Informační panely (ks)

Stoly, lavičky (ks)

Turistické mapy (ks)

Dopad projektu na horizontální témata

V rámci rovných příležitostí bude umožněno všem obcím v regionu rozhodovat o obnově tras v jejich území. Mohou se zapojit do tvorby map, činnosti a návrhů památek pro zřízení do

sítě turistických tras. Ucelený přehled a široká nabídka turistických tras přispívají k využívání šetrného způsobu cestování (pěší turistika, cykloturistika) a tím podporují důležitý rozvoj regionu.

Způsob zajištění publicity

Zveřejnění na internetových stránkách (např. MASNízký Jeseník, Slezská Harta, obce)

Poskytování informací v turistických centrech

Informační tabule o spolufinancování projektů z Evropské unie

Finanční rámec

Náklady 5 mil. Kč (dotace z ERDF v max. výši 85%)

Předpokládaný termín realizace

2012

8.2 Výstavba turistického informačního centra u přehrady Slezská Harta

Operační program

Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko

Prioritní osa

Prioritní osa 2 Podpora prosperity regionu

Oblast podpory

Oblast podpory 2.2 Rozvoj cestovního ruchu

Název projektu

Výstavba turistického informačního centra u přehrady Slezská Harta

Místo realizace

Území mikroregionu Slezská Harta

Zdůvodnění potřebnosti projektu

Přehrada Slezská Harta se stala turistickým místem celorepublikového významu, kterému však neodpovídá nabídka služeb v jejím zázemí. Proto je důležité vybudovat turistické informační centrum, které bude návštěvníkům poskytovat ucelené informace jak o službách Slezské Harty, tak o akcích v okolí. V rámci centra budou vybudovány i stravovací a ubytovací kapacity, které jsou v současnosti nevyhovující jak kvantitativně, tak kvalitativně.

Cílová skupina

Domácí i zahraniční turisté (především záměrně na rodiny s dětmi)

Podnikatelské subjekty v regionu

Obyvatelé v okolí Slezské Harty

Popis cíle projektu

Projekt je zaměřen na vybudování zázemí u přehrady Slezská Harta, které bude zahrnovat turistické informační centrum pro poskytování ucelených služeb v rámci informačního a rezervního systému (např. informace o akcích pořádaných např. v okolí). Dále zde bude vystavěna doprovodná infrastruktura (např. úschovna a půjčovna sportovních potřeb, dětské hřiště, parkovací plochy, příjezdová komunikace). Důležitě je také vybudování stravovacích a ubytovacích kapacit pro návštěvníky. Kompletní nabídka služeb u přehrady má národní význam a je velmi důležitým faktorem pro její další rozvoj. Vybudování kvalitního zázemí uceleným informačním systémem pomůže přilákat turistů všech věkových skupin i delším pobytem.

Klíčové aktivity

Výstavba turistického informačního centra

Výstavba stravovacího a ubytovacího zařízení

Výstavba doprovodné infrastruktury (dětské hřiště, úschovna a půjčovna sportovního vybavení, parkovací plochy, příjezdová cesta)

Žadatel projektu

Mikroregion Slezská Harta

Indikátory

Turistické informační centrum(ks)

Stravovací zařízení(ks)

Počet nově vytvořených míst(ks)

Dětské hřiště, půjčovna vybavení, úschovna, volejbalové hřiště(ks)

Parkovací plocha, pěší stezka(m)

Počet nově vytvořených pracovních míst(ks)

Dopad projektu na horizontální témata

Zapojit se do výstavby turistického informačního centra a dalšího zázemí přehrady bude umožněno všem podnikatelským subjektům, kteří budou moci nabídnout dané služby. Budou také vypsána výběrová řízení na obsazení nově vytvořených pracovních míst. Zvyšování nabídky a zkvalitňování nabízených služeb přispívá k rozvoji regionu a zlepšování ekonomické situace obyvatel.

Způsob zajištění publicity

Informování na internetových stránkách Slezské Hartvy, v propagačních materiálech území

Publicita v místních novinách

Informační tabule o spolufinancování projektu z Evropské unie

Finanční rámec

50 mil. Kč (dotace z ERDF max. ve výši 85%)

Předpokládaný termín realizace

2011–2012

8.3 Doplnkové kurzy vzdělávání pro osoby ohrožené a trhy práce**Operační program**

Lidské zdroje a zaměstnanost

Prioritní osa

Prioritní osa 2 Aktivní politika trhy práce

Oblast podpory

Oblast podpory 2.1 Posílení aktivních politik zaměřených na zaměstnanost

Název projektu

Doplňkové kurzy vzdělávání pro osoby ohrožené na trhu práce

Místo realizace

Moravský Beroun

Zdůvodnění potřeby projektu

Obce v území MAS Nížký Jeseník se dlouhodobě potýkají s nadměrně vysokou nezaměstnaností. Tato zejména z důvodu nevhodné kvalifikace. Z toho důvodu je vhodné právně a metodicky vnovat pozornost poskytnout jim možnost doplňkového vzdělávání, kterého je v regionu nedostatek. Primárně je zaměřeno na zvýšení kvalifikace a prohloubení znalostí u mladých lidí ve věku 18-25 let a u lidí nad 45 let. Kurzy pomůžou zvýšit kvalifikaci jednotlivců a tím zlepšit jejich pozici na trhu práce a usnadnit zaměstnatelnost.

Cílová skupina

Občané v území MAS Nížký Jeseník, kteří jsou v dlouhodobé evidenci úřadu práce a osoby starší 45 let

Popis cíle projektu

Projekt doplňkového vzdělávání je zaměřen na mladé lidi, kteří jsou v dlouhodobé evidenci úřadu práce (déle než půl roku) a osoby starší 45 let, jejichž kvalifikace neodpovídá současným trendům. Projekt bude probíhat ve spolupráci se Základní školou v Moravském Berouně, která poskytne prostory k výuce. Jednotlivé úročníky kurzy budou vyučovat učitelé základní školy. Kurzy budou probíhat 2x týdně a jejich ukončení bude podmíněno závěrečnou zkouškou.

Klíčové aktivity

Vzdělávací kurzy v oblasti počítačových dovedností

Vzdělávací kurzy v oblasti cizích jazyků (anglický jazyk, německý jazyk)

Žadatel projektu

Město Moravský Beroun

Partner

Základní škola Moravský Beroun

Indikátory

Občané s vyšší kvalifikací (ks)

Dopad projektu na horizontální témata

Projekt je v souladu s platnými zásadovými podmínkami a příležitostmi na trhu práce, bez ohledu na věk či pohlaví uchazeče. Vyšší kvalifikace jednotlivých uchazečů zvyšuje jejich šanci na zaměstnatelnost a rozšiřuje okruh nabídek zaměstnání na trhu práce. Kvalifikovanější obyvatel má vyšší míru zaměstnanosti a přispívá k rozvoji regionu.

Způsob zajištění publicity

Zveřejnění na internetových stránkách města Moravský Beroun a MASNízký Jeseník

Zveřejnění informací o kurzech v budově školy

Informace na úřadech práce

Informační tabule o spolupřevzetí projektu z Evropské unie

Finanční rámec

500 000 (dotace z ESF max. ve výši 90%)

Předpokládaný termín realizace

09/2011–06/2013

ZÁVĚR

Sídlení strukturu v řešeném území Místní akční skupiny Nízký Jeseník lze na základě poznatků z teoretické části charakterizovat jako periferní venkovské osídlení. Toto území je charakteristické nízkou hustotou osídlení, nadprůměrnou nezaměstnaností a tedy i nízkou životní úrovní obyvatel. Tyto charakteristiky řadí území MAS Nízký Jeseník i okres Bruntál, ve kterém se řešené území nachází, mezi hospodářsky slabé regiony.

Na základě výstupů zpracované socioekonomické charakteristiky území MAS Nízký Jeseník je zřejmé, že se region potýká mnohými problémy, které jsou vzájemně provázané. Dlouhodobě velkým problémem v regionu je nezaměstnanost, na které se podepisuje odlehlost jednotlivých obcí od hierarchicky vyšších center a tedy dlouhá dojížděná vzdálenost pro obyvatele z území MAS Nízký Jeseník. Špatné dopravní napojení přispívá také k nezájmu nových investorů, kteří by mohli přispět ke zlepšení hospodářského prostředí. Region není příliš vhodný ani pro rozvoj zemědělství. Klimatické podmínky umožňují především rozšíření živočišné výroby. V současnosti se zemědělci zaměřují na biofarmy, které nabývají celorepublikového významu zejména díky čistému ovzduší v oblasti Jeseníků. Jako nejvýznamnější oblast pro rozvoj regionu se jeví cestovní ruch. Krajina v regionu je vhodná jak pro zimní tak pro letní sporty a v spojení s turistickou nabídkou území Jeseníků poskytuje značné možnosti využití volného času. Je proto důležité neustále rozšiřovat nabídku kulturních akcí, které zatím dosahují jen místního významu a zaměřit se na lepší propagaci regionu. Právě v oblasti cestovního ruchu jsou značné možnosti pro rozvoj podnikání, kterým mohou přispět ke zlepšení hospodářské situace v regionu.

Z poznatků socioekonomické analýzy a SWOT analýzy vychází projekty, navržené pro zvýšení rozvoje regionu. Na základě charakteristik území jsou projekty zaměřeny především na oblast cestovního ruchu, zejména rozšíření nabídky služeb pro návštěvníky a na doplňkové vzdělávání, kterým by mělo zvýšit uplatnění obyvatel na trhu práce.

Pro rozvoj regionu je důležité podpořit umístění obyvatel vnímání regionu jako atraktivního pro cestovní ruch a vzbudit jejich zájem o rozvoj území. Právě participace obyvatel území v regionu MAS Nízký Jeseník je velmi nízká, což zapříčinila zejména nepříznivá situace v území (bývalé Sudety) a následné osídlování.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY*Monografické publikace:*

- [1] JENÍ ČEK, V. a kol. *Vyvážený rozvoj na globální a regionální úrovni*. 1. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. 132 s. ISBN 978-80-7400-195-6.
- [2] KOLÁŘ, P. *Výroční zprávy Místní akční skupiny Nížký Jeseník v letech 2006–2009*. Dostupné z WWW: <<http://www.cw.cz/cw.nsf/0/4ED2855C01DF7184C1256E9400332BED?OpenDocument&cast=1>>.
- [3] MATES, P. a kol. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. 196 s. ISBN 978-80-7175-100-6.
- [4] PELCL, P. et al. *Metodika dobré praxe místních akčních skupin v ČR*. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008. 63 s. ISBN 978-80-86902-74-6.
- [5] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [6] ŠINDLER, P. a kol. *Regionální rozvoj a regionální politika*. 1. Vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 1998. 93 s. ISBN 978-80-7042-763-9.
- [7] VITURKA, M. a kol. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. Vyd. Praha: Grada, 2010. 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9.
- [8] WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie programování*. 1. Vyd. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [9] WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj a jeho management v ČR*. 1. Vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 244 s. ISBN 978-80-245-1301-0.

Elektronické zdroje:

- [10] BÍNA, Jan. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2002, V, 1/2002, [cit. 2011-04-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/images/publikace/urban/2002/2002-01/01.pdf>>.

- [11] *Budoucnost profesí* [online]. 2011 [cit. 2011-03-03]. Trhy práce v regionech. Dostupné z WWW: <<http://www.budoucnostprofesi.cz/trhy-prace-v-regionech/regiony2009.html>>.
- [12] *Business Info* [online]. 20.12.2006 [cit. 2011-02-20]. Národní strategický plán rozvoje venkova ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zdroje-financovani-z-eu-2007-2013/narodni-strategicky-plan-rozvoje-venkova/1001573/42690/>>.
- [13] *BusinessInfo* [online]. C1997-2011 [cit. 2011-03-05]. Public private partnership. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/public-private-partnership-ppp/1001135/>>.
- [14] *BusinessInfo* [online]. 2007 [cit. 2011-02-11]. Regionální struktura ČR a politika diversifikace. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/reg-struktura-cr-politika-diversifikace/1001179/46068/>>.
- [15] *Čd cargo* [online]. C 2008 [cit. 2011-03-19]. Mapa železniční sítě – kraje ČR. Dostupné z WWW: <<http://www.cdcargo.cz/files/mapy/kraje.gif>>.
- [16] *Česká informační agentura životního prostředí* [online]. 2006 [cit. 2011-02-28]. O Místní agendě 21. Dostupné z WWW: <[http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM)>.
- [17] *Český statistický úřad* [online]. 2006 [cit. 2011-02-21]. Míra registrované nezaměstnanosti podle obcí k 31.12.2005. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_registrovane_nezamestnanosti_podle_obci_k_31_12_2005>.
- [18] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [cit. 2011-02-05]. Osídlení v České republice. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F40046309B/\\$File/130210m16.pdf](http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/t/F40046309B/$File/130210m16.pdf)>.
- [19] *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2011-02-11]. Počet obcí v České republice. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/9D00431C22/\\$File/okresy.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/9D00431C22/$File/okresy.pdf)>.

- [20] *Český statistický úřad* [online]. 2009 [cit. 2011-03-11]. Postavení venkov a v krajích ČR. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/postaveni_venkova_v_krajich_cr>.
- [21] *Český statistický úřad* [online]. 2001 [cit. 2011-02-08]. Průměrná velikost obcí k 1.3.2001. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/5700503012/\\$File/4120ccm3.pdf](http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/t/5700503012/$File/4120ccm3.pdf)>.
- [22] *Český statistický úřad* [online]. 2005 [cit. 2011-03-21]. Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/sldb/sldb_2001.nsf/index>.
- [23] *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2011-02-02]. Varianty vymezení venkov a jejich vymezení v statistických ukazatelích v letech 2000 až 2006. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D60024EE21/\\$File/130808k01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/D60024EE21/$File/130808k01.pdf)>.
- [24] *Deník veřejné správy* [online]. 7.2.2001 [cit. 2011-02-15]. Rozdíly v úrovni právní obslužnosti v regionech českého venkova. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6470710>>.
- [25] *Eagri* [online]. 2009 [cit. 2011-02-20]. LEADER – budoucnost venkova. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/37121/_02_Brozura_LEADER_budoucnost_venkova_2009.pdf>.
- [26] *Eagri: Venkov* [online]. C 2009-2010 [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/>>.
- [27] *Eagri* [online]. 2007 [cit. 2011-03-05]. Pravidla pro poskytování dotací z národního rozpočtu v rámci programu Leader ČR. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/file/1184/Pravidla2007.pdf>>.
- [28] *Europa* [online]. 2007 [cit. 2011-02-15]. Euroregiony v ČR. Dostupné z WWW: <http://www.ec.europa.eu/ceskarepublika/cr_eu/euroregions/index_cs.htm>.
- [29] *Euroskop* [online]. C 2007-2011 [cit. 2011-02-16]. Euroregiony. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>>.

- [30] FIŠER, P. Místní akční skupiny v České republice: Příklad Jihomoravského kraje. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2008, XI, 3, [cit. 2011-03-31]. Dostupný z WWW: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2008_/2008-03/07_mistni.pdf>.
- [31] GALVASOVÁ, I., et al. *Deník ve veřejné správě* [online]. 4.7.2008 [cit. 2011-02-25]. Formy spolupráce obcí. Dostupné z WWW: <<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6326681>>.
- [32] *Isu* [online]. 2006 [cit. 2011-03-05]. Územní identifikační registr ČR: Obce. Dostupné z WWW: <<http://www.isu.cz/uir/scripts/vfobce.asp>>.
- [33] JANÍČKO, M. Mobilita pracovní síly: mýtus a skutečnost. *Britské listy* [online]. 5.1.2010, č. 5, [cit. 2011-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/50611.html>>. ISSN 1213-1792>.
- [34] KŮRKOVÁ, M. Program rozvoje venkova ČR 2007–2013: *Rekapitulace vývoje MAS v ČR*. [online]. 12.5.2009 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <http://www.kr-olomoucky.cz/NR/rdonlyres/.../1_Prezentace_SZIF___MAS.ppt>.
- [35] *Leader: Stránky o iniciativě Leader v České republice* [online]. 2008 [cit. 2011-03-09]. Dostupné z WWW: <http://www.leader.isu.cz/regiony_detail.aspx?kodsdr=612>.
- [36] MÁČALOVÁ, P. Vláda vydala nový seznam regionů potřebujících podporu státu. *Hospodářské noviny* [online]. 22.2.2010 [cit. 2011-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.finweb.ihned.cz/c1-40692770-vlada-vydala-novy-seznam-regionu-potrebujicich-podporu-statu>>.
- [37] *MAS – Nízký Jeseník* [online]. 2006-2010 [cit. 2011-03-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.mas-njesenik.cz/czech/>>.
- [38] *Město Horní Benešov* [online]. 2008 [cit. 2011-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.hbenesov.cz/>>.
- [39] *Město Moravský Beroun* [online]. 2009 [cit. 2011-02-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.morberoun.cz/>>.

- [40] *Město Úvaly* [online]. 2006 [cit. 2011-02-28]. Metoda Leader – příležitost pro venkovské regiony. Dostupné z WWW: <http://www.mestouvaly.cz/files/priloha_7_0.pdf>.
- [41] *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2011 [cit. 2011-03-02]. Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska: Nezaměstnanost v krajích a okresech klednu 2011 Dostupné z WWW: <http://www.portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=20000000000038&obdobi=A&rok=2011&uzemi=132&send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.statse=20000000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=20000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=send&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=20000000000038&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=A&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2011&ok=Vybrat>.
- [42] *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 01/2011 [cit. 2011-03-21]. Statistika nezaměstnanosti z územního hlediska: Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech klednu 2011 Dostupné z WWW: <http://www.portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem/?_piref37_240429_37_240428_240428.statse=20000000000011&_piref37_240429_37_240428_240428.statsk=20000000000013&_piref37_240429_37_240428_240428.send=&_piref37_240429_37_240428_240428.stat=20000000000053&_piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=A&_piref37_240429_37_240428_240428.rok=2011>.
- [43] Ministerstvo vnitra České republiky: *Počty obyvatel v obcích k 1.1.2011* [online]. 2010 [cit. 2011-03-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>>.
- [44] *Národní síť místních akčních skupin v České republice*. [online]. C 2008-2011 [cit. 2011-02-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.nsmas.cz/>>.
- [45] *Národní síť zdravých měst ČR* [online]. C 2005-2011 [cit. 2011-03-06]. Základní informace. Dostupné z WWW: <<http://www.nszm.cz/index.shtml?apc=r2082129t>>.

- [46] *Obec Dvorce* [online]. 2007 [cit. 2011-03-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.obecdvorce.cz/>>.
- [47] *Ondrášovka* [online]. C 2010 [cit. 2011-03-14]. Chráněný zdroj – historie. Dostupné z WWW: <<http://www.ondrasovka.cz/historie>>.
- [48] PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru* [online]. Praha: Karlova univerzita, 2008 [cit. 2011-02-15]. Aplikace Ministerstva vnitra České republiky, s. 20. Dostupné z WWW: <<http://www.aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>>.
- [49] POLÁŠEK, V., et al. *Český statistický úřad* [online]. 2004 [cit. 2011-02-05]. Regionální aspekty vnitřní migrace v České republice v období 1991 – 2004. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/\\$File/vladimir_polasek1.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/migrace/$File/vladimir_polasek1.pdf)>.
- [50] Politika územního rozvoje České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 2006, IX, 3/2006, [cit. 2011-02-05]. Dostupný z WWW : <<http://www.mmr.cz/index.php?show=001025007006>>.
- [51] *Regionální informační servis* [online]. 2009 [cit. 2011-03-01]. Hospodářské prostředí – Moravskoslezský kraj – ORP. Dostupné z WWW: <<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/moravskoslezsky-kraj/obce-s-rozsirpusobnosti/hospodarske-prostredi/>>.
- [52] *Regionální rozvoj: Periferie a vyčlenění periferií*. [online]. 2007 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <<http://geography.upol.cz/soubory/lide/halas/RPRR/02-RegionalniRozvoj.pdf>>.
- [53] RIMEŠ, M.. *Venkovské oblasti České republiky* [online]. 2008 [cit. 2011-02-08]. 67s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jiří Vystoupil, CSc. Dostupná z WWW: <http://www.is.muni.cz/th/100704/esf_m/M_Rimes_diplomova_prace.pdf>.
- [54] *Ředitelství silnic a dálnic ČR: Soubor map – kraje* [online]. c2011 [cit. 2011-03-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.rsd.cz/Mapy/Soubor-map---kraje>>.
- [55] *Slezská Harta* [online]. C 2009-2011 [cit. 2011-03-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.slezskaharta.eu/>>.

- [56] *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. C 2000-2010 [cit. 2011-02-25]. Program rozvoje venkova. Dostupné z WWW: <<http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafrd>>.
- [57] *Svaz měst a obcí České republiky* [online]. C 2011 [cit. 2011-03-05]. Hlavní cíle. Dostupné z WWW: <<http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/hlavni-cile/default.aspx>>.
- [58] ŠOŠOLÍKOVÁ, Lada. Urbanismus a životní prostředí: Suburbanizace. In *Urbanismus a územní plánování* [online]. 2010 [cit. 2011-02-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.c14.cz/predmety/08/ur11/suburbanizace.pdf>>.
- [59] Ústav územního rozvoje: Politika územního rozvoje. In *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. 3/2006 [cit. 2011-03-21]. Dostupné z WWW: <http://www.uur.cz/images/publikace/uur/2006/2006-03/30_politika_UR.pdf>.
- [60] *Veřejná databáze ČSÚ: Městská a obecní statistika* [online]. 31.12.2009 [cit. 2011-03-13]. Dostupné z WWW: <http://www.vdb.czso.cz/xml/mos.html?lov_pro=V%FDb%ECr+obce>.
- [61] *Wikipedia* [online]. 2010 [cit. 2011-03-07]. Železniční trať Opava východ – Svobodné Heřmanice. Dostupné z WWW: <http://www.cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%AD_tra%C5%A5_Opava_v%C3%BDchod_-_Svobodn%C3%A9_He%C5%99manice>.
- [62] *Wikipedia* [online]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Železniční trať Olomouc – Opava. Dostupné z WWW: <http://www.cs.wikipedia.org/wiki/%C5%BDelezni%C4%8Dn%C3%AD_tra%C5%A5_Olomouc_-_Opava>.
- [63] *Zákony ČR* [online]. 2000 [cit. 2011-02-04]. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. Dostupné z WWW: <[http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)>.
- [64] Závěrečná zpráva projektu Ministerstva pro místní rozvoj ČR – WB07-05: Soubory spolupráce obcí. In *Infobanka výzkumu Ministerstva pro místní rozvoj* [online]. 6.6.2008 [cit. 2011-02-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/zaverecna-zprava-projektu-3298.aspx>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

a.s.	Akciová společnost.
č.	Číslo.
ČR	Česká republika.
ERDF	Evropský fond regionálního rozvoje.
ESF	Evropský sociální fond.
LZZ	Lidské zdroje a zaměstnanost.
MA	Místní agenda.
MAS	Místní akční skupina.
MŠ	Mateřská škola.
NS	Národní síť.
NJ	Nízký Jeseník.
OP	Operační program.
OSN	Organizace spojených národů.
ORP	Obec s rozšířenou působností.
POÚ	Pověřený obecní úřad.
PS	Poslanecká sněmovna.
příp.	Případně.
SPL	Strategický plán Leader.
SŠ	Střední škola.
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným.
ZŠ	Základní škola.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.1: Vývoj počtu obcí v ČR v letech 1950–2007. [19].....	12
Obr.2: Osídlení v České republice v r. 2010. [18].....	14
Obr.3: Průměrná velikost obcí v České republice v r. 2001. [21].....	15
Obr.4: Saldostěhování mezi okresy ČR. [49].....	16
Obr.5: Periferní regiony České republiky v roce 2001. [52].....	17
Obr.6: Specifické oblasti ČR. [50].....	20
Obr.7: Nezaměstnanost v ČR podle obcí v r. 2010. [17;41].....	24
Obr.8: Formy spolupráce obcí. [31].....	25
Obr.9: Poloha MAS Nízký Jeseník v rámci ČR.....	35
Obr.10: Územní mapa MAS Nízký Jeseník. [37].....	36
Obr.11: Vývoj počtu obyvatel MAS Nízký Jeseník v letech 2001–2010. [60].....	39
Obr.12: Migrantská salda na území MAS Nízký Jeseník v letech 2001–2009. [60].....	39
Obr.13: Míra nezaměstnanosti v ORP v Moravskoslezském kraji v % k lednu 2011. [41;51].....	42
Obr.14: Vývoj nezaměstnanosti v MAS Nízký Jeseník a v okrese Bruntál v letech 2005–2010. [41;42].....	45
Obr.15: Mapa železniční síť na území MAS Nízký Jeseník. [15].....	49
Obr.16: Silniční síť MAS Nízký Jeseník. [54].....	50
Obr.17: Hodnocení potenciálu cestovního ruchu na území MAS Nízký Jeseník v r. 2002. [10].....	52

SEZNAM TABULEK

Tab.1: Osy, cíle a prioritní oblasti Programu rozvoje venkova 2007–2013. [8;56].	33
Tab.2: Velikostní kategorie obcí MASNízký Jeseník vr.2010. [35;43].	37
Tab. 3: Hustota obyvatel v MAS Nízký Jeseník a ve vybraných územích vr. 2010. [35;43].	38
Tab.4: Věková struktura obyvatel v území MASNízký Jeseník v letech 2001-2009. [60].	40
Tab. 5: Vzdělanostní struktura obyvatel obcí MAS Nízký Jeseník a ve vybraném území ČR v roce 2001. [22].	41
Tab.6: Nejvyšší zaměstnanost na území MASNízký Jeseník. [37].	43
Tab.7: Míra nezaměstnanosti v obcích MASNízký Jeseník v lednu 2011. [42].	45
Tab.8: Občanská vybavenost v jednotlivých obcích MASNízký Jeseník. [32].	46
Tab.9: Vybavenost obcí MASNízký Jeseník technickou infrastrukturou. [35].	51
Tab.10: Výše příjmů a výdajů MASNízký Jeseník v letech 2006–2009. [2].	56
Tab.11: Výše členských příspěvků MASNízký Jeseník v K. čvr. 2009. [2].	56
Tab.12: Příspěvky členů MASNízký Jeseník v K. čzarok 2009. [2].	57
Tab.13: Počet podpořených projektů v MASNízký Jeseník v letech 2006–2009. [2].	58
Tab. 14: Realizované projekty v MAS Nízký Jeseník dle veřejného a soukromého sektoru. [2].	59
Tab. 15: Realizované projekty v MAS Nízký Jeseník dle oblastí realizace v letech 2006–2009. [2].	59
Tab. 16: Investované finance v projektech v jednotlivých oblastech realizace s finanční dotací v letech 2006-2009. [2].	60